

“Ziraat Bank Azərbaycan” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Uyğun
Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorların Rəyi**

31 dekabr 2016-cı il

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

MALİYYƏ HESABATLARI

Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	1
Mənfəət və ya Zərər və Digər Məcmu Gəlir haqqında Hesabat	2
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat	3
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat	4

Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1 Giriş	5
2 Bankın Əməliyyat Mühiti	5
3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi	7
4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr	13
5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi	14
6 Dərc olunmuş, lakin hazırda qəbul olunmamış standartlar və şərtlər	16
7 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	19
8 Digər Banklardan Alınacaq Vəsaitlər	20
9 Satılabilən investisiyalar	20
10 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar	21
11 Əmlak, Avadanlıqlar və Qeyri-Maddi Aktivlər	25
12 Digər Aktivlər	26
13 Banklara Ödəniləcək Vəsaitlər	26
14 Müştəri Hesabları	26
15 Digər Öhdəliklər	27
16 Nizamnamə kapitalı	27
17 Faiz Gəlirləri və Xərcləri	28
18 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri	28
19 İnzibati və Əməliyyat Xərcləri	29
20 Mənfəət Vergisi	29
21 Səhm üzrə Mənfəət	30
22 Maliyyə Risklərinin İdarə edilməsi	30
23 Kapitalın İdarə Edilməsi	37
24 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər	37
25 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri	39
26 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi	40
27 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar	40

BAKER TILLY
AZERBAIJAN

10
YEARS
OF EXCELLENCE

Audit, Tax and Consulting
Demirchi Tower, 16th floor
Khojaly Avenue, 37
AZ1025, Baku
Azerbaijan

T: + 994 (12) 404 7 666
F: + 994 (12) 404 7 667

office@bakertilly.az
www.bakertilly.az

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

“Ziraat Bank Azərbaycan” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarları və İdarə Heyətinə:

Rəy

Biz “Ziraat Bank Azərbaycan” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (bundan sonra “Bank”) 31 dekabr 2016-cı il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat prinsiplərinin və digər izahedici qeydlərin xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizə əsasən, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Bankın 31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatan il üçün maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün Əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə Hesabatlarının Auditü üçün Auditorun Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Etika məcəlləsinin” (MBESS məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Bankdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESS məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yeterli və münasibdir.

Digər Məsələ

31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə Bankın maliyyə hesabatlarının auditü həmin hesabatlar üzrə şərtsiz müsbət rəy bildiren başqa bir auditor tərəfindən aparılmışdır.

Maliyyə Hesabatlarına görə Rəhbərliyin və Audit Komitəsinin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Bankı ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit Komitəsi Bankın maliyyə hesabatları prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tertib edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlik də əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olduğu hallarda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya səhvlər nəticəsində yaranan bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflər risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamamaq riski xətlər nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq əlbir hərəkətlər, dələduzluq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;
- Bankın daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərtlə, bu şəraitlərdə uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük;
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məntiqliliyini qiymətləndiririk;
- Mühəsibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Bankın fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Bankın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz Audit Komitəsinə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

Baker Tilly Azerbaijan

14 aprel 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

Min Azərbaycan manatı ilə	Qeydlər	31 dekabr 2016	31 dekabr 2015
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	7	44,297	13,417
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	8	10,898	61,683
Satıla bilən investisiyalar	9	4,540	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	10	53,724	10,379
Binalar və avadanlıqlar	11	13,447	1,476
Qeyri-maddi aktivlər	11	2,280	252
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	20	21	37
Digər aktivlər	12	1,612	2,162
CƏMİ AKTİVLƏR		130,819	89,406
ÖHDƏLİKLƏR			
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	13	17,948	23,125
Müştəri hesabları	14	53,053	12,259
Cari il üzrə mənfəət vergisi öhdəliyi		-	563
Digər öhdəliklər	15	534	148
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		71,535	36,095
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	16	50,000	50,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		9,284	3,311
CƏMİ KAPİTAL		59,284	53,311
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		130,819	89,406

14 aprel 2017-ci il tarixində İdarə Heyətinin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Avni Demirci
İdarə Heyətinin Sədri

Vüqar Rəfiyev
Maliyyə Direktoru

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Mənfəət və ya Zərər və Digər Məcmu Gəlir haqqında Hesabat

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeydlər	2016	2015
Faiz gəliri	17	8,781	4,786
Faiz xərci	17	(1,589)	(407)
Xalis faiz gəliri		7,192	4,379
Faiz yaradan aktivlərin dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	10	(135)	(788)
Xalis faiz gəliri		7,057	3,591
Haqq və komissiya gəlirləri	18	909	114
Haqq və komissiya xərcləri	18	(165)	(14)
Ticarət qiymətli kağızlarla əməliyyatlar üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		-	(37)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		3,282	233
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		893	2,397
Mümkün zəmanət zərərləri üzrə ehtiyat		(311)	(5)
Digər gəlirlər		9	40
İnzibati və əməliyyat xərcləri	19	(4,180)	(2,166)
Vergidən əvvəlki mənfəət		7,494	4,153
Mənfəət vergisi xərci	20	(1,521)	(842)
İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT		5,973	3,311
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		5,973	3,311
Bankın səhmdarlarına düşən mənfəət üçün səhm üzrə mənfəət, əsas və azaldılmış (bir səhm üzrə AZN ilə)	21	119.46	66.22

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Bankın səhmdarlarına aid olan hissə		Cəmi
	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq	50,000	-	50,000
İl üzrə mənfəət və digər məcmu gəlir	-	3,311	3,311
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	50,000	3,311	53,311
İl üzrə mənfəət və digər məcmu gəlir	-	5,973	5,973
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	50,000	9,284	59,284

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2016	2015
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faizlər		8,803	4,299
Ödənilmiş faizlər		(1,558)	(199)
Alınmış haqq və komissiyalar		909	114
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(165)	(13)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan yaranan gəlir		3,282	233
İşçi heyəti üzrə ödənişlər		(2,025)	(1,361)
Ödənilmiş inzibati və əməliyyat xərcləri		(1,421)	(574)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(3,529)	(316)
Alınmış digər əməliyyat gəlirləri		8	40
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		4,304	2,223
<i>Xalis (artım)/azalma:</i>			
- ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar		(280)	(13)
- digər banklardan alınacaq vəsaitlər		49,247	(50,819)
- müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		(41,218)	(11,147)
- digər aktivlər		(20)	(2,167)
<i>Xalis artım/(azalma):</i>			
- digər banklara ödəniləcək vəsaitlər		(7,003)	7,515
- müştəri hesabları		36,278	15,342
- digər öhdəliklər		(62)	68
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan/(yönələn) xalis pul vəsaitləri		41,246	(38,998)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(8,587)	(14,157)
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının satışından daxilolmalar		4,503	14,120
Binalar və avadanlıqların alınması	11	(11,517)	(1,624)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(1,137)	(260)
Binalar və avadanlıqların satışından daxilolmalar		5	-
İnvestisiya fəaliyyətinə yönələn xalis pul vəsaitləri		(16,733)	(1,921)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə xalis pul vəsaitləri		-	-
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		6,087	4,323
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		30,600	(36,596)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	13,404	50,000
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		44,004	13,404

1 Giriş

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC-nin (“Bank”) 31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanmışdır.

Bank Azərbaycan Respublikasında təsis olunmuşdur və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Bank Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq açıq səhmdar cəmiyyəti formasında yaradılmışdır. 31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə Bankın birbaşa baş müəssisəsi T.C. Ziraat Bankası olmuşdur.

Bankın əsas fəaliyyəti. Bankın əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında hüquqi və fiziki şəxslər üçün bank xidmətlərinin göstərilməsindən ibarətdir. Bank 30 dekabr 2014-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən bank fəaliyyətinin göstərilməsi üçün verilmiş lisenziya əsasında fəaliyyətə başlamışdır, lakin Bank effektiv olaraq 2015-ci ilin əvvəlindən fəaliyyət göstərir. Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli “Əmanətlərin sığortalanması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Əmanətlərin Sığortalanması Fondu fiziki şəxslərin faiz dərəcəsi 15%-ə qədər olan AZN valyutalı əmanətləri və faiz dərəcəsi 3%-ə qədər olan xarici valyuta ilə əmanətlər üzrə kompensasiya ödənilməsinə zəmanət verir.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 1 filialı (2015: 1) vardır. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın 47 işçisi (2015: 41) vardır.

Bankın hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Bankın hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir: Yasamal rayonu, Cəfər Cabbarlı küçəsi, 40, Bakı AZ 1065, Azərbaycan Respublikası.

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə (“AZN”) ifadə olunmuşdur.

2 Bankın Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan Respublikası. Azərbaycanda iqtisadi islahatlar və bazar iqtisadiyyatına uyğun hüquqi, vergi və normativ bazanın inkişafı davam etdirilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi bu islahatlardan, eləcə də hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas göstəricilərinə bir sıra mənfi amillər təsir göstərir. 2014-ci ilin ikinci yarısından başlayaraq xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsinə nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasında iqtisadi artım, kapital bazarına çıxış və kapital dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik davam edir, çünki Azərbaycan böyük həcmdə neft və qaz hasil və ixrac edir və onun iqtisadiyyatı xüsusilə də neft və qazın qiymətindən asılıdır. İqtisadi artım 2014 və 2015-ci illərdə müvafiq olaraq təxminən 2% və 1.1% həcmində azalmışdır. Bu amillər inkişaf edən iqtisadiyyatdan resessiya iqtisadiyyatına keçən zaman yüksək inflyasiya, işsizlik və azalan ÜDM ilə iqtisadi tənəzzülü dərinləşdirir.

Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi istiqaməti vergi, hüquq, normativ və siyasi hadisələr ilə birlikdə Dövlətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və valyuta tədbirlərinin səmərəliliyindən xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik Bankın əməliyyatlarına təsir edə biləcək iqtisadi mühitdə baş verən bütün hadisələri və Bankın maliyyə vəziyyəti üzərində təsirlərini, əgər varsa, proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil.

Neft ixracından daxil olan gəlirlərin azalması nəticəsində ARMB manatın dəstəklənməsi siyasətindən imtina etmişdir. Əlavə olaraq, ARMB-nin 21 fevral 2015-ci il tarixli qərarı ilə Azərbaycan manatı təxminən 34% devalvasiyaya uğramışdır və daha sonra 21 dekabr 2015-ci il tarixli qərarı ilə üzən məzənnə rejiminin tətbiqinə başlanılmışdır və nəticədə Azərbaycan manatı ABŞ dolları və digər əsas valyutalar qarşısında təxminən 48% devalvasiyaya məruz qalmışdır. Azərbaycan manatının devalvasiyası 2016-cı ildə də davam etmiş və Azərbaycan manatı 31 dekabr 2016-cı il tarixinə qədər ABŞ dolları qarşısında 14% və Avro qarşısında isə 9% zəifləmişdir. 2016-cı ilin yanvar ayında Standard & Poor's, beynəlxalq reyting agentliyi Azərbaycanın uzunmüddətli və qısamüddətli suveren kredit reytinglərini xarici və milli valyutada spekulyativ səviyyəyə azaltmışdır. 2016-cı ilin fevral ayından başlayaraq ARMB təkrarmaliyyələşdirmə dərəcəsinə tədricən 3% -dən 15% -ə qədər artırmışdır və minimal kapitalın adekvatlığı əmsalı isə 12% -dən 10% -ə endirilmişdir. Bundan başqa, ARMB 2017-ci ildə ləğv edilmiş rəsmi məzənnənin 4% çərçivəsində valyuta məzənnəsi dəhlizi üzrə həddin müəyyən edilməsində valyuta bazarındakı spekulyasiyaların qarşısını almışdır və xarici valyuta birjasının həcmində limit təqdim etmişdir.

Davam edən böhran fonunda Azərbaycan hökuməti iyirmi il ərzində hökm sürən neft-yönümlü iqtisadi siyasətini iqtisadiyyatın diversifikasiyasına dəyişmişdir. Bu məqsədlə düzgün inkişaf strategiyasını hazırlamaq üçün milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə “milli strateji yol xəritəsi” təsdiq edilmişdir. “Milli strateji yol

xəritəsinin” tətbiqi həyata keçirilmiş islahatların effektivliyini təhlil etməsi və yeni təkliflər irəli sürməsi üçün yeni təsis edilmiş “İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi”nə tapşırılmışdır. Daha bir mühüm struktur islahat isə tənzimləmənin təkmilləşdirilməsi və qanunsuz maliyyə fəaliyyətinə qarşı mübarizə aparılması ilə maliyyə sektoru üzərində ciddi, şəffaf və çevik nəzarəti gücləndirmək üçün “Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası” publik hüquqi şəxsin yaradılması olmuşdur.

Əhəmiyyətli tədbirlər həmçinin gömrük ver vergi xidmətlərində də həyata keçirilmişdir. 1 avqust 2016-cı il tarixinə daha operativ və şəffaf gömrük rəsmiləşdirmələrini (“yaşıl dəhliz” və digər çıxış sistemləri) təmin etmək məqsədi ilə yeni normativ hüquqi aktlar həyata keçirilmişdir. Yeni sadələşdirilmiş prosedurlar idxalı stimullaşdıracaq və biznes və xarici ticarət üçün əlverişli şərait yaradacaq. Gömrük sahəsində islahatların davamı olaraq “məmur-vətəndaş təmasları”nı minimuma endirmək məqsədilə elektron vergi bəyannamələrinin tətbiqi həyata keçirilir. Mövcud vergi sistemində dəyişikliklər etmək məqsədilə “2016-cı ildə vergi sahəsində aparılacaq islahatların istiqamətləri”nin təsdiqi haqqında Sərəncam imzalanmışdır. Prezidentin sərəncamında tələb olunur ki, Vergilər Nazirliyi kameral və səyyar vergi yoxlamalarının qısa müddətdə başa çatdırılmasını təmin etsin və vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında birbaşa təmasın minimuma endirilməsi məqsədilə elektron auditin tətbiq dairəsini genişləndirsin. İnhisarçılıq tədbirlərində daha bir mühüm dəyişiklik Cinayət Məcəlləsinə edilmişdir. Bundan başqa, 16 dekabr 2016-cı il tarixli Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər nəticəsində xərclərin süni şəkildə artırılması hallarının qarşısının alınması məqsədilə “transfer qiymətləndirmə” və güclü iqtisadiyyata malik ölkələrdə də geniş istifadə olunan “kənüllü vergi açıqlaması” tətbiq ediləcək. Əlavə olaraq, vergi öhdəliyinin düzgün hesablanmaması səbəbindən vergi orqanları tərəfindən tətbiq olunan maliyyə sanksiyalarının əlavə təsirinin qarşısını almaq məqsədilə “vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi” mexanizmi işə düşəcək. Bununla yanaşı, elektron hesab fakturalarının tətbiqi vergidən yayınmanın qarşısının alınmasında mühüm rol oynayacaq və vergi sisteminin optimallaşdırılmasına müsbət təsir göstərəcək. Vergi agentləri kimi fəaliyyət göstərən banklar Azərbaycanda vergi ödəyicisi olmayan şəxs tərəfindən köçürülən vəsait hesabına 18% ƏDV tutmalı və Dövlət Büdcəsinə ödəməlidirlər. Vergi agentləri olaraq fəaliyyət göstərən banklar Azərbaycanda vergi ödəyicisi olmayan və Azərbaycan Respublikasında ƏDV qeydiyyatı olmayan qeyri-rezidentdən virtual məkanda iş və ya xidmətlərin alıcısı olan şəxsə, eləcə də Azərbaycan vergi ödəyicisi olmayan və Azərbaycan Respublikası hududlarından kənarında elektron qaydada təşkil edilmiş lotereya, digər yarış və müsabiqənin iştirakçısı olan şəxsə 18% ƏDV hesablayır və həmin şəxs hesabına Dövlət Büdcəsinə ödəyir. Ödəmə qabiliyyətini itirmiş bankların restrukturizasiya və sağlama tədbirləri çərçivəsində qeyri-ışlək aktivlərin təqdim edilməsi 1 yanvar 2020-ci il tarixinə qədər ƏDV-dən azad edilmişdir. Qeyri-ışlək aktivlərin təqdim edilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən müəyyən edilməlidir. Vergi Məcəlləsinə edilən əlavə və dəyişikliklər ilə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən banklardan və poçt rabitəsinin milli operatorlarından tələb olunur ki, hüquqi şəxs və fərdi sahibkarlardan nağd qaydada pul vəsaitlərinin çıxarılmasına görə 1% sadələşdirilmiş vergi tutulsun. Vergi Dövlət Büdcəsinə köçürülməli və növbəti ayın 20-ci günündən gec olmayaraq bəyan edilməlidir.

Davam edən böhran şəraitinin qısa müddətli olacağı və qaz layihələrinə qoyulan investisiyaların təsiri ilə 2017-ci ildə iqtisadi artımın qismən bərpa olunacağı gözlənilir. ÜDM-nin 1.4% və qeyri-neft sənayesinin isə 2.4% artacağı proqnozlaşdırılır. Uzunmüddətli perspektivdə Azərbaycan 2018-ci ildə həyata keçiriləcəyi proqnozlaşdırılan yeni qaz yataqlarının istismarından fayda əldə edilməsi planlaşdırılır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərinin ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınması, satıla bilən maliyyə aktivlərinin və mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi istisna olmaqla, Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasətləri başqa cür göstərilmədiyi hallarda bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir (5-ci Qeydə baxın).

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analoji əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərini əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabət dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 24-cü Qeydə baxın.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilərlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir.

Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Ticarət üçün qiymətli kağızlar, derivativlər və mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş digər maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə qeydə alınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla ilkin olaraq ədalətli dəyerdə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (“standart şərtlərlə həyata keçirilən” alış və satışlar) Bankın maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduğu tanınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Bank aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Bank maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivin satış üzrə əlavə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə Mərkəzi Bankdakı məcburi ehtiyatlar, ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan banklararası depozitlər və digər banklarla imzalanmış repo müqavilələri daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Mərkəzi Bankda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyat depozitləri amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır və bu depozitlər üzrə faiz hesablanır.

Banklardan alınacaq vəsaitlər. Banklardan alınacaq vəsaitlər müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilməklə Bank tərəfindən qarşı tərəf banklara avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Bu zaman Bank yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Banklardan alınacaq vəsaitlər amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilməklə Bank tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Bu zaman Bank yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Amortizasiya edilmiş dəyərlə tanınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Maliyyə aktivinin ilkin uçotundan sonra baş vermiş bir və ya bir neçə halın (“zərər halları”) nəticəsində yaranmış və etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul vəsaitlərinin məbləğinə və ya dövrünə təsir göstərən dəyərsizləşmə üzrə zərərlər il üzrə mənfəət və ya zərəre aid edilir. Ayrıca qiymətləndirilən maliyyə aktivini (əhəmiyyətindən asılı olmayaraq) ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair Bankda obyektiv dəlil olmadıqda, həmin aktiv analoji kredit riskinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna aid edilir və dəyərsizləşməyə görə birlikdə qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Bankın nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçməsi statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- hər hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzvləşməsi və bunun Bankın borcalan haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;

- borcalanın müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- borcalana təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərini bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin kollektiv şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri analoji kredit risk xüsusiyyətlərinə əsasən qruplaşdırılır. Həmin xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə üzrə şərtlərinə uyğun olaraq borcalanlar tərəfindən bütün məbləğlərin ödənilməsi qabiliyyətinin göstəricisi olmaqla, bu cür aktivlər qrupu üzrə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin təxmin edilməsi üçün uyğundur.

Dəyərsizləşməyə qarşı məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri qrupundakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların həcminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Amortizasiya edilmiş dəyərle uçota alınan dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılırsa və ya bu şərtlər borcalanın və yaxud borcverənin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişərsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. Şərtlərinə yenidən baxılmış aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı risk və faydalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişərsə, yeni aktiv ədalətli dəyərle tanınır. Bu, adətən ilkin və yeni gözlənilən nağd pul axınlarının cari dəyərləri arasındakı fərq əhəmiyyətli olduqda müşahidə olunur.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərində (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərlər istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlər ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərini hesablanması girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəflər çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə bərpa edilir.

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə onlar, aktivin və ya onun hissəsinin bərpa olunması üçün bütün zəruri prosedurların tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpa edilməsi il üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə üzrə zərərin azaldılması kimi uçota alınır.

Kreditlərlə bağlı digər öhdəliklər. Bank kreditlərin verilməsi üçün maliyyə zəmanətləri və öhdəlikləri buraxır. Maliyyə zəmanətləri müştərinin üçüncü şəxslər qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi və kreditlər kimi eyni kredit riskinə məruz qaldığı halda, ödənişlərin aparılması üzrə dəyişilməz öhdəlikləri əks etdirir. Kreditlərin verilməsi üzrə maliyyə zəmanətləri və öhdəlikləri əvvəlcə qaydaya görə əldə edilmiş komissiya gəlirləri ilə təsdiqlənən ədalətli dəyərle qeydə alınır. Həmin məbləğ öhdəliyin qüvvədə olduğu müddət ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir. Bu metod Bankın xüsusi kredit müqaviləsi imzalayacağı və onu qısa müddətdə satmayacağı ehtimal edildikdə tətbiq edilmir; bu cür kreditlərin verilməsi öhdəlikləri üzrə komissiya gəlirləri təxirə salınmaqla, kreditin ilkin uçotu zamanı onun balans dəyərində daxil edilir. Hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliklər (i) ilkin uçot zamanı amortizasiya olunmamış məbləğin qalığı və (ii) hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan xərclər üzrə ən yaxşı təxminlərdən daha yüksək olanı ilə ölçülür.

İcra qarantiyaları. İcra qarantiyaları müqavilə üzrə ikinci tərəfin öz öhdəliyini yerinə yetirmədiyi halda kompensasiyanın ödənilməsinə nəzərdə tutulan müqavilələrdir. Belə müqavilələr ilə kredit riskindən başqa, müqavilədə nəzərdə tutulan öhdəliyin yerinə yetirilməməsi riski də ötürülür. İcra qarantiyaları ilkin olaraq alınmış ödənişin məbləği ilə təsdiqlənmiş ədalətli dəyərde tanınır. Bu məbləğ müqavilənin qüvvədə olduğu müddət ərzində düz xətt metodu əsasında amortizasiya edilir. Hər bir hesabat dövrünün sonunda icra qarantiyası aşağıdakı məbləğlərdən daha yüksək olanı ilə qiymətləndirilir: (i) ilkin tanınma zamanı göstərilən məbləğin amortizasiya olunmamış qalığı; və (ii) hesabat dövrünün sonuna müqavilənin yerinə yetirilməsi

üçün cari dəyərə qədər diskontlaşdırılmış zəruri xərclərin ən dəqiq təxminləri. Bank icra qarantiyası müqavilələrinin yerinə yetirilməsinə görə ödənilmiş məbləğlərin geri qaytarılması üçün müqaviləyə əsasən öz müştərisinə müraciət etmək hüququna malik olduqda, belə məbləğlər itkinin qarantiyası üzrə benefisiara ötürülməsindən sonra kreditlər və debitor borcları kimi tanınmalıdır.

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları. Bu kateqoriyaya Bankın qeyri-müəyyən müddətədə saxlamaq niyyəti olan və likvidlik tələbləri və ya faiz dərəcələri, valyuta məzənnələri və ya səhmlərin qiymətlərindəki dəyişikliklərə uyğun olaraq satıla bilən investisiya qiymətli kağızları daxildir.

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları ədalətli dəyerdə qeydə alınır. Satıla bilən borc qiymətli kağızlar üzrə faiz gəlirləri effektiv faiz metodu ilə hesablanır və il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar. Əmlak və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa, dəyersizləşmə üzrə zərərər çıxılmaqla, ilkin dəyerdə uçota alınır.

Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyersizləşmə əlamətlərinin mövcudluğunu qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərinə qədər azaldılır və dəyersizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, onun istifadə dəyəri və ya ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyersizləşmə üzrə zərər ləğv edilir.

Əmlak və avadanlıqların silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərə aid edilir (sair əməliyyat gəlirləri və ya xərclərinin tərkibində).

Amortizasiya. Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün amortizasiya hesablanmır. Əmlak və avadanlıqlar üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Binalar	20
Ofis və kompüter avadanlıqları	4
Mebel və digər avadanlıqlar	4
Avtonəqliyyat vasitələri	4
İcarədəki əmlakın təkmilləşdirilməsi	müvafiq lizinq müqaviləsinin müddəti ərzində

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Bank tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Bankın qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından və lisenziyalardan ibarətdir. Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır. Bank tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi fayda gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün sair xərclər (məsələn, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Əməliyyat lizinqi. Bank lizinq obyektinin mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların lizinq verəndən Banka ötürülməsini nəzərdə tutmayan lizinq müqaviləsi üzrə lizinq alan qismində çıxış etdiyi hallarda, ümumi lizinq ödənişləri lizinq müddəti ərzində düz xətt metoduna əsasən il üzrə mənfəət və ya zərərə (icarə xərclərinə) aid edilir.

Digər müqavilələrdə nəzərdə tutulan lizinq a) müqavilənin yerinə yetirilməsi müəyyən aktiv və ya aktivlərin istifadəsi ilə əlaqəli olduqda və b) müqavilə ilə aktivdən istifadə hüququnun ötürülməsi nəzərdə tutulduqda ayrı göstərilir.

Banklara ödəniləcək vəsaitlər. Banklara ödəniləcək vəsaitlər kontragent banklar tərəfindən Banka nağd pul və ya sair aktivlər verildiyi zaman qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərle uçota alınır. Bank verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə aid edilir.

Müştəri hesabları. Müştəri hesabları fiziki şəxslər, dövlət müəssisələri və ya hüquqi şəxslər qarşısında olan qeyri-derivativ maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır.

Mənfəət vergisi. Hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci/kredit cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, sair məcmu gəlirlərdə və ya birbaşa olaraq kapitalda qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və sair əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlk tanınma zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (müəssisələrin birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Nizamnamə kapitalı. Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Yeni səhmlərin emissiyası ilə birbaşa əlaqəli olan əlavə məsrəflər kapitalda daxilolmaların azalması kimi (vergi çıxılmaqla) göstərilir. Alınmış məbləğin ədalətli dəyərini buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq olan hissəsi kapitalda səhm mükafatı kimi qeydə alınır.

Gəlir və xərclərin tanınması. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Bank tərəfindən əldə edilmiş komissiya haqları, Bankın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Bank kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilmiş maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və digər borc alətlərinin vaxtında qaytarılmasına dair şübhə yarandıqda, onlar bərpa edilən bilən dəyərə qədər azaldılır və dəyərsizləşməni müəyyən etmək üçün gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması zamanı istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz gəlirləri hesablanır.

Bütün digər komissiya gəlirləri və sair gəlirlər adətən tamamlanma dərəcəsindən asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Tamamlanma dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin ümumi göstərilməli olan xidmətlərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Bankın funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Bankın funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”).

Monetar aktivlər və öhdəliklər Mərkəzi Bankın müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Bankın funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların

həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Bankın funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə (xaric valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə təqdimat valyutasına çevrilir. Məzənnə dəyişikliklərinin xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsi üçün istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnəsi: 1 ABŞ dolları= 1.7707 AZN (2015:1 ABŞ dolları = 1.5594 AZN).

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivi realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

Səhm üzrə mənfəət. Səhm üzrə mənfəət Bankın səhmdarlarının payına düşən mənfəət və ya zərəri hesabat ili ərzində dövriyyədə olan adi səhmlərin orta sayına bölməklə hesablanır.

İşçi heyəti üzrə xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Bankın işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Bankın yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş haqlar üzrə Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Bank növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər. Bank müntəzəm olaraq kredit portfeli üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin il üzrə mənfəət və zərərdə əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Bank kredit portfelində konkret bir kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfeli üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür.

Bu göstəricilərə qrupdakı borcalanların ödəniş statusunda və ya qrupdakı aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar ölkə səviyyəsində və ya yerli iqtisadi şərtlərdə mənfəət dəyişikliyin olduğunu əks etdirən müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumat əsaslanan təxminlər irəli sürür. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Faktiki və təxmin edilən zərərlər arasındakı fərqlərin 10% artması və ya azalması kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlərin müvafiq olaraq 92 min AZN (2015: 79 min AZN) artmasına və ya azalmasına gətirib çıxara bilər. Ayrı-ayrı əhəmiyyətli kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər, kreditin ödənilməsinə və müvafiq kredit üzrə girov qoyulmuş hər hansı aktivin realizasiyasını nəzərə alaraq, həmin ayrı-ayrı kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə təxminlərə əsasən hesablanır. Faktiki zərərlər və pul vəsaitlərinin məbləği və müddəti arasındakı fərqlərə görə yarana bilən ayrı-ayrı əhəmiyyətli kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti arasında 10% artım və ya azalma olarsa bu, kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərin müvafiq olaraq 91 min AZN (2015: 63 min AZN) çox və ya az olmasına gətirib çıxara bilər.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivinin tanınması. Təxirə salınmış tanınan xalis vergi aktivini vergi tutulan gəlirlərdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə oluna bilən mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır. Gələcəkdə əldə edilməsi ehtimal olunan vergi tutulan gəlirlər və vergi faydaları rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun gələcək proqnozlaşdırma nəticələrinə əsasən müəyyən edilir. Biznes planı rəhbərliyin tətbiq olunan şəraitə münasib olan gözləntilərinə əsaslanır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu. Bank adi fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. BMS 39-a uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınmalıdır. Lakin həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat 27-ci Qeyddə açıqlanır.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Cari ildə Bank Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (MUBSSŞ) və MUBSSŞ-un Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən qəbul edilmiş, Bankın fəaliyyəti üçün münasib olan və 31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış hesabat dövrlərinə şamil olunan bütün yeni və yenidən işlənmiş standartları və onlara dair şərhləri qəbul etmişdir. Bu yeni standart və şərhlərin qəbul edilməsi Bankın mühasibat uçotu siyasətinə, yeni cari və ya əvvəlki illər üzrə hesabat verilən məbləğlərə əhəmiyyətli təsirlər göstərməmişdir.

MUBS 1 standartına düzəliş “Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı: Açıqlanma Təşəbbüsü” – MUBS 1 “Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı” standartına düzəlişlər əhəmiyyətli dəyişikliklərdən əlavə mövcud MUBS tələblərinə aydınlıq gətirir.

Düzəlişlər aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- MUBS 1-də əhəmiyyətlik tələbləri;
- Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir hesabat(lar)ındakı və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatındakı xüsusi maddələr fərdi ola bilər;
- Həmin müəssisələrin təqdim etdikləri maliyyə hesabatlarına qeydlərdəki qaydalar ilə bağlı çevikliyi mövcuddur; və
- Kapital metodundan istifadə etməklə hesablanmış asılı və birgə müəssisələrin digər məcmu gəlir hissəsi ayrıca bənd olaraq məcmu şəkildə təqdim edilməli və sonradan mənfəət və ya zərəre təsnif ediləcək və edilməyəcək həmin bəndlər arasında təsnif edilməlidir.

Daha sonra, düzəlişlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı, mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat(lar)da əlavə cəmlərin nə zaman təqdim edilməsini izah edən tələbləri aydınlaşdırır.

MUBS 16 standartına düzəliş və MUBS 38 “Köhnəlmə və amortizasiyanın məqbul metodlarının müəyyənləşdirilməsi” – MUBS 16 standartı müəssisələrə əmlak, qurğu və avadanlıq üçün gəlir əsaslı köhnəlmə metodunu qadağan edir. MUBS 38 standartına edilmiş düzəlişlər əldə olunan gəlirin, qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası üçün müvafiq əsas olmadığını bildirən və sübuta ehtiyacı olmayan ehtimal irəli sürür. Bu ehtimal yalnız aşağıda qeyd olunan iki istisna halda təkzib oluna bilər:

- a) Qeyri-maddi aktivlər gəlir ölçüsü kimi göstərildiyi təqdirdə; və ya
- b) Gəlir və qeyri-maddi aktivlərin iqtisadi mənfəət istehlakı yüksək səviyyədə əlaqəli olduğunun nümayişi təqdirində.

MUBS 16 və MUBS 41 standartlarına düzəlişlər “Kənd təsərrüfatı”: Kənd təsərrüfatı məhsulları – MUBS 16 “Əmlak, Qurğu və Avadanlıq” standartına edilmiş düzəliş və MUBS 41 “Kənd təsərrüfatı” standartına edilmiş düzəliş kənd təsərrüfatı məhsullarını müəyyən edir və kənd təsərrüfatı məhsullarının MUBS 41 standartı əvəzinə, MUBS 16 standartına əsasında, əmlak, tikili və avadanlıq kimi uçota alınmasını ödəyəcək bioloji aktiv tələb edir. Düzəlişin şərtlərinə görə, kənd təsərrüfatı məhsulları həm dəyər modeli, həm də MUBS 16 standartına təqdim olunmuş yenidən qiymətləndirmə modeli əsasında ölçülə bilər.

Düzəlişin ilkin tətbiqində müəssisələrin təqdim olunmuş ilkin mərhələnin başlanğıc müddətində kənd təsərrüfatı məhsullarının ədalətli dəyərindən fərz edilən ilkin dəyər şəklində istifadə etməsinə icazə verilir. ilkin mərhələnin başlanğıc müddətində əvvəlki dəyər ilə ədaləti dəyər arasındakı hər hansı bir fərq bölüşdürülməmiş mənfəətin açılışı zamanı tanınmalıdır.

Bar verən bitkilərdən əldə edilən məhsulun uçotu MUBS 41 standartına görə hesablanmağa davam edir.

MUBS 27 standartına düzəlişlər “Ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metodu” – MUBS 27 standartına düzəlişlər müəssisələrə ayrıca maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisələri, birgə müəssisələr və asılı müəssisələrə investisiyaları MUBS 28 standartında təsvir olunduğu kimi kapital metodundan istifadə etməklə uçota almağa icazə verir. Bu səbəbdən, müəssisələr həmin investisiyaları aşağıdakı şəkildə uçota almalıdır:

- İlkin dəyərde;
- MHBS 9 standartına müvafiq olaraq (və ya MUBS 39); və ya
- Kapital metodundan istifadə etməklə.

Həmin müəssisə investisiyaların hər bir növü üzrə eyni mühasibat uçotu prinsiplərini tətbiq etməlidir. Müvafiq düzəlişlər MHBS 1 “Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının İlk Dəfə Qəbul edilməsi” standartına da tətbiq edilmişdir. MHBS 1 standartına edilmiş düzəliş fərdi maliyyə hesabatlarında kapital metodundan istifadə

etməklə investisiyalar üzrə uçot aparacaq ilk dəfə tətbiq edən müəssisəyə investisiyaların alınmasına son müəssisə birləşmələri üzrə MHBS 1 standartından azad edilməni tətbiq etsin.

MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28 standartlarına düzəlişlər “İnvestisiya Müəssisələri: Konsolidasiya üsuluna dair İstisnaların Tətbiqi” – Bu düzəlişlər MHBS 10 əsasında investisiya müəssisələrinə istisnaları tətbiq edərkən yaranmış məsələlərə ünvanlanır.

MHBS 10 standartına düzəlişlər, konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi ilə bağlı istisnaların (MHBS 10.4) investisiya müəssisəsi bütün törəmə müəssisələrini ədalətli dəyerdə qiymətləndirdiyi zaman investisiya müəssisəsinin törəməsi olan əsas müəssisəyə tətbiq edilməsini aydınlaşdırır.

Daha sonra, MHBS 10 standartına edilmiş düzəlişlər aydınlaşdırır ki, özü investisiya müəssisəsi olmayan və investisiya müəssisəsinə dəstək xidmətlərini göstərən investisiya müəssisəsinin yalnız törəmə müəssisəsi konsolidə edilir. Investisiya müəssisəsinin bütün digər müəssisələri ədalətli dəyerdə ölçülür.

MHBS 28 standartına düzəlişlər iştirak payı metodunu tətbiq edərkən, investora investisiya müəssisəsinin törəmə müəssisəsi və ya birgə müəssisə tərəfindən törəmə müəssisələrdəki paylarına tətbiq edilmiş ədalətli dəyər qiymətləndirmələrini saxlamağa icazə verir.

MHBS 10 və MUBS 28 standartına düzəlişlər - İncəsənət ilə Asılı Müəssisə və ya Birgə Müəssisə arasında Aktivlərin satışı və ya ötürülməsi – Düzəlişlər asılı və ya birgə müəssisələrə satılan və ötürülən törəmə müəssisəyə nəzarətin itirilməsi ilə bağlı MHBS 10 və MUBS 28 arasındakı ziddiyyətlərə ünvanlanır.

Düzəlişlər aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satışına və ya ötürülməsinə, asılı və ya birgə müəssisələrin iştirak etdiyi əməliyyat üzrə birgə nəzarət və ya əhəmiyyətli təsir saxlandıqda nəzarətin itirilməsi, habelə tanınmış gəlir və ya zərər həcminin aktiv və ya törəmə müəssisələrinin MHBS 3-də müəyyən olunan fəaliyyəti təşkil edib-etməməsindən asılı olduğuna aydınlıq gətirir. Aktivlər və ya törəmə müəssisə biznes formalaşdırdıqda istənilən gəlir və ya zərər tam şəkildə tanınır; aktivlər və ya törəmə müəssisə biznes formalaşdırmadıqda müəssisənin gəlir və ya zərərindəki payı ləğv edilir.

MHBS 11 “Birgə Əməliyyatlarda İştirak Payının Əldə edilməsinin Uçota alınması” standartına düzəliş – 11 sayılı MHBS standartına edilmiş düzəlişlər MHBS 3 “Müəssisələrin Birləşməsi” standartında müəyyən edilmiş kimi birgə əməliyyatlarda iştirak payının əldə edilməsinin uçota alınma yolları ilə bağlı təlimatları təmin edir. Düzəliş xüsusi olaraq, MHBS 3 və digər standartlarda müəssisələrin birləşməsi üzrə mühasibat uçotu üzrə müvafiq şərtlər də (məsələn birgə əməliyyat üçün pul vəsaitlərini yaradan vahidlə bağlı MHBS 36 “Aktivlərin dəyərsizləşməsi” ayrılışdır) tətbiq olunmalıdır. Eyni şərtlər birgə əməliyyatların tərtibi zamanı yalnız və yalnız o zaman tətbiq oluna bilər ki, mövcud əməliyyat birgə əməliyyat iştirakçılarından biri tərəfindən təqdim olunsun.

Birgə əməliyyat aparən tərəfdən eyni zamanda, müəssisələrin birləşdirilməsi üçün MHBS 3 standartı və digər standartlar tərəfindən tələb olunan müvafiq məlumatların açıqlanması da tələb olunur.

MHBS 14 “Təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsi” müəssisələrə MHBS-in ilk qəbulu zamanı təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsini tanımaq imkanı verir. Cari MHBS hazırlayanlara bu standartı qəbul etmək qadağandır. MHBS 14-ü qəbul edən müəssisələr təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsini, ayrıca olaraq, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda və hesab balanslarının hərəkətini, ayrıca olaraq, mənfəət, gəlir və digər məcmu gəlir hesabatında göstərməlidir. Standart açıqlamaların növünü və müvafiq risklərin, dərəcə tənzimlənməsinin maliyyə hesabatlarına olan təsirinin açıqlanmasını tələb edir.

2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər – MHBS-lərə illik düzəlişlər müxtəlif MHBS-lərə aşağıdakı düzəlişlərdən ibarətdir:

Standart	Düzəlişin mövzusu
MHBS 5 “Satış üçün saxlanılmış uzunmüddətli Satış metodlarındakı dəyişiklik aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar”	
MHBS 7 “Maliyyə alətləri: Məlumatın açıqlanması”	Xidmət müqavilələri və yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına əvəzləşdirmə üzrə açıqlama tələbləri
MUBS 19 “İşçilərin Mükafatlandırılması”	Diskont dərəcəsi: regional bazar məfumu
MUBS 34 “Aralıq Maliyyə Hesabatlılığı”	“Aralıq maliyyə hesabatlarından kənar” məlumatın açıqlanması

Yuxarıda göstərilən hallardan başqa, yeni standartların və şərtlərin Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməsi gözlənilir.

6 Dərc olunmuş, lakin hazırda qəbul olunmamış standartlar və şərhlər

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Bank tərəfindən, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərhlərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərhlər dərc edilmiş lakin qüvvəyə minməmişdir.

MUBS 7 “Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat” standartına dəyişikliklər – Dəyişikliklər müəssisənin maliyyə fəaliyyəti haqqında maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə təmin edilmiş məlumatları təkmilləşdirmək məqsədilə MUBS 7 standartına aydınlıq gətirilməsini nəzərdə tutur. Bu məqsədə nail olmaq üçün MUBSSŞ maliyyə fəaliyyəti nəticəsində yaranmış öhdəliklərdə aşağıda qeyd olunmuş dəyişikliklərin açıqlanmasını (lazımı dərəcədə) tələb edir: (i) pul vəsaitlərinin maliyyələşdirilməsindən irəli gələn dəyişikliklər; (ii) törəmə müəssisələrə və ya digər müəssisələrə nəzarət hüququnun əldə olunması və ya itirilməsindən irəli gələn dəyişikliklər; (iii) xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərin təsiri; (iv) ədalətli dəyərdə dəyişikliklər; və (v) digər dəyişikliklər.

Dəyişikliklər 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MUBS 12 “Mənfəət Vergisi” standartına dəyişikliklər – MUBS 12 “Mənfəət Vergisi” standartına olunmuş dəyişikliklər təcrübədə müxtəlifliyin aradan qaldırılması üçün borc alətləri ilə bağlı təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə uçot aparılması qaydalarına və reallaşdırılmamış zərərlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinə aydınlıq gətirir.

Müəssisələrdən 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün dəyişikliyin tətbiq edilməsi tələb olunur. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

2014-2016-cı illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər MUBSSŞ-nin illik təkmilləşdirilməsi nəticəsində Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) edilmiş üç düzəlişi ehtiva edir.

Standart

Düzəlişin mövzusu

MHBS 1 “Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə Tətbiq edilməsi”

İlk dəfə tətbiq edənlər üçün qısamüddətli istisnaların silinməsi: Düzəlişlər MHBS 7, MUBS 19, MHBS 12 və MUBS 27 ilə əlaqədar olan MHBS 1-də qısamüddətli istisnaları aradan qaldırır.

MHBS 12 “Digər Müəssisələrdə İştirak Paylarının Açıqlanması”

Standartın tətbiq sahəsinin aydınlaşdırılması: MHBS 12 standartında deyilir ki, müəssisə tərəfindən satış üçün saxlanılan kimi təsnif edilən törəmə, asılı və ya birgə müəssisələrdə ümumiləşdirilmiş maliyyə məlumatlarının təmin olunmasına ehtiyac yoxdur.

MUBS 28 “Asılı Təsərrüfat Cəmiyyətlərinə Asılı İnvestisiya Qoyuluşları”

Asılı və ya birgə müəssisələrin ədalətli dəyərdə ölçülməsi: Düzəlişlər aydınlıq gətirir ki, vençur təşkilat və ya digər ixtisaslaşmış qurum olan müəssisə tərəfindən saxlanılan asılı və birgə müəssisələrdə investisiya qoyuluşlarının mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ölçmək üçün seçkilər ilkin tanınma zamanı investisiyalar əsasında asılı və ya birgə müəssisələrdə hər bir investisiya üçün mövcuddur.

MHBS 1 və MUBS 28 standartlarına düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə, MHBS 12 standartına düzəliş isə 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir.

MUBS və MUSŞ mövcud MHBS və ABŞ ÜQMP gəlir tələblərini əvəz edəcək birgə gəlirin tanınması standartı **MUBS 15 “Müştərilərlə bağlanmış Müqavilələr üzrə Gəlirlər”** hazırlamışlar. MHBS 15 standartı MHBS rəyçisinin gəlirin necə və nə vaxt tanınmasını, eyni zamanda belə müəssisələrin istifadəçiləri daha dolğun və uyğun açıqlamalar ilə təmin edəcəyini müəyyənləşdirir. Standart yeganə olaraq, müştərilərlə bağlanmış müqavilələrə tətbiq ediləcək beş-pilləli prinsiplər modelini təqdim edir. MHBS 15 standartı 2014-cü ilin may ayında hazırlanmışdır və fəaliyyətin başlanması tarixi 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlamış illik dövrlər üçün tətbiq olunacaqdır. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MUBS 40 “İnvestisiya Mülkiyyətinin Transferləri” aydınlaşdırır ki, müəssisə yalnız əmlakın istifadəsində baş vermiş dəyişikliyə dair sübut olduğu halda əmlakı yalnız investisiya mülkiyyətinə/mülkiyyətindən təsnifləşdirə bilər.

Dəyişikliklər 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Müəssisə dəyişikliklərin ilk dəfə tətbiq olunduğu illik hesabat dövründə və ya hesabat dövrünün başlanmasında sonra baş vermiş istifadə edilmiş dəyişikliklərə olan düzəlişləri tətbiq edir. Keçmiş nəzər salmadan istifadəsi mümkün olduqda retrospektiv tətbiqinə də icazə verilir.

BMHŞK 22 “Xarici Valyuta ilə Həyata keçirilən Əməliyyatlar və Əvvəlcədən Ödəmələr” standartı aşağıdakı hallarda xarici valyuta əməliyyatlarına və ya onun hissələrinə xitab edir:

- Xarici valyuta ilə göstərilən və ya qiymətləndirilən ödənişlər mövcuddursa;
- Müəssisə vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəliklərini həmin ödənişlər ilə bağlı müvafiq aktiv, xərc və gəlirin tanınmasından əvvəl tanıyırsa; və
- Vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəlikləri qeyri-monetar hesab olunarsa.

Şərhlər Komitəsi aşağıdakı qənaətə gəlib ki, valyuta məzənnəsini müəyyənləşdirmək məqsədilə həyata keçirilən əməliyyatın tarixi vaxtından əvvəl ödənilən qeyri-monetar aktivlər və ya təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin ilkin tanınma tarixidir. Vaxtından əvvəl ödənilən çoxsaylı ödənişlər və ya daxilolmalar mövcud olarsa, əməliyyatın tarixi hər bir ödəniş və ya daxilolma üzrə təyin edilir. Şərh 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MHBS 9 “Maliyyə Alətləri” standartı 2009-cu ilin noyabr ayında dərc edilmiş və daha sonra 2010-cu ilin oktyabr ayında maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ölçülməsi və tanınmasına xitam verilməsi ilə bağlı ona bəzi dəyişikliklər edilmişdir.

- MHBS 9 tələb edir ki, MUBS 39 “Maliyyə alətləri: Tanınma və Ölçülmə” standartı çərçivəsində tanınan bütün maliyyə aktivləri daha sonrakı dövrlərdə amortizasiya olunmuş maya dəyərində və ya ədalətli dəyerdə ölçülür. Növbəti dövrlərdə amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülmə tələbi xüsusi olaraq biznes modelinə müvafiq olaraq əsas məqsədi müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanılması olan və borc sazişi üzrə əsas borcun qalıq dəyəri üzrə əsas borc və faizlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin ödənilməsinə nəzərdə tutulan borc investisiyalarına aiddir. Bütün digər borc və kapital investisiyaları növbəti mühasibat dövrlərində onların ədalətli dəyərində müvafiq olaraq ölçülür;
- MHBS 9 tərəfindən yaradılan ən əhəmiyyətli təsir, maliyyə öhdəliyinin (mənfəət və zərər hesabları vasitəsilə ədalətli dəyerdə tanınması nəzərdə tutulan) ədalətli dəyərində bu öhdəliklər üzrə kredit risklərində olan dəyişikliklərin nəticəsində maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsində olan dəyişiklikləri və uçotunun aparılmasını əhatə edir. Xüsusilə, MHBS 9 tələblərinə görə, mənfəət və zərər hesabı vasitəsilə ədalətli dəyerdə tanınması nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri üzrə kredit risklərinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərində baş verən dəyişikliklər məcmu gəlir hesabatında təqdim edilir, lakin əgər kredit risklərindəki dəyişikliklərin təsirinin bu şəkildə məcmu gəlir hesabatında təqdim olunması mənfəət və zərər hesablarında mühasibatın paralellik prinsipini pozursa və ya olan qeyri-paralelliyi daha da artırarsa bu qayda tətbiq edilmir. Maliyyə öhdəliyinin kredit risklərindəki dəyişikliklərin nəticəsində onların ədalətli dəyərində yaranan dəyişikliklər daha sonrakı dövrlərdə mənfəət və zərər hesablarına təsnifləşdirilmir. Əvvəllər, MUBS 39 tələblərinə müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesabı vasitəsilə ədalətli dəyerdə tanınması nəzərdə tutulan maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərində baş verən bütün dəyişikliyin məbləği, birbaşa mənfəət və zərər hesabatında uçota alınır.

MHBS 9, 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlayan və ya daha sonrakı illik dövrlər üzrə effektivdir.

MHBS 2 “Pay Alətləri Əsasında Ödəmə” standartına düzəliş – MUBSS, MHBS 2 “Pay Alətləri Əsasında Ödəmə” standartına yekun düzəlişlərini açıqlamışdır. Həmin düzəlişlər pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnif edilməsinə və ölçülməsinə aydınlıq gətirir.

Fəaliyyətin göstəriciləri ilə bağlı şərtlərin daxil olduğu və dəyərin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin uçotu

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 standartında dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri üzrə öhdəliklərin ədalətli dəyərində hüququn verilməsi şərtlərinin hansı şəkildə təsir göstərməsi ilə bağlı hər hansı təlimat daxil edilməmişdir. MUBSSŞ, kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən pay alətləri əsasında ödəmələr üzrə istifadə olunmuş eyni yanaşmanı davam etdirən dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmələr üzrə uçot tələblərini təqdim edən təlimat əlavə etmişdir.

Xalis hesablaşma xüsusiyyətlərinə malik pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələrinin təsnifatı

MUBSSŞ, MHBS 2 standartına istisna tətbiq etmişdir. İstisna nəticəsində, müəssisə ödənişlərini pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələri ilə həyata keçirdikdə pay alətləri əsasında ödəmələr təmin olunmuş təmliqda kapital alətləri əsasında ödəmələr olaraq təsnif edilir.

Dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçərkən pay alətləri əsasında ödəməyə düzəlişlərin uçota alınması

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 şərtlər və şərait ilə bağlı düzəlişlər səbəbilə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçdiyi zamanda baş verən halları nəzərdə tutmamışdır. MUBSSŞ aşağıdakı izahatları təqdim edir:

- Belə dəyişikliklərdə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə ilə tanınmış əsl öhdəliyin tanınması dayandırılır və kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən ödəmələr düzəliş tarixinə qədər yerinə yetirilmiş xidmətlər dərəcəsinə ədalətli dəyərə düzəliş tarixində tanınır;
- Düzəliş tarixinə öhdəliyin qalığı məbləği və eyni tarixdə kapitalda tanınmış məbləğ arasında fərq yaranarsa, həmin fərq dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınacaq.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MHBS 16 “İcarələr”, MHBS məruzəçisinin icarələri tanıma, ölçmə, təqdim etmə və açıqlama formasını müəyyən edir. Standart, icarə müddəti 12 ay və ya daha az olarsa, yaxud baza aktivinin dəyəri az olarsa, bütün icarələr üzrə aktiv və öhdəlikləri tanımaq üçün icarəçidən tələb olunan vahid mühasibat uçotu modelini təmin edir. İcarəyə verən MHBS 16-nın yanaşması ilə icarələri əməliyyat və ya maliyyə icarələri olaraq təsnif etməyə davam edir və icarəyə verənin mühasibat uçotu əsaslı olaraq dəyişməz qalır, MUBS 17.

MHBS 16, 13 yanvar 2016-cı il tarixində dərc olunmuşdur və 1 yanvar 2019-cu il tarixində və həmin tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

Rəhbərlik yeni standartların həyata keçirilməsi, maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi və Bank tərəfindən qəbulu müddətini də nəzərə alır.

7 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Kassa	4,915	1,715
Mərkəzi Bankdakı qalıqlar (məcburi ehtiyat depozitlərindən başqa)	31,224	4,633
Mərkəzi Bankda yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	293	13
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnayt depozitlər:		
- Azərbaycan Respublikasında	304	1
- Türkiyə Respublikasında və digər İƏİT ölkələrində	7,561	2,055
Digər banklardakı ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan depozitlər	-	5,000
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar	44,297	13,417

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Fitch və Moodys' agentliklərinin reytinglərinə əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Mərkəzi Bankdakı qalıqlar, məcburi ehtiyatlar daxil olmaqla	Müxbir hesablar və overnayt depozitlər	Digər banklardakı depozitlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
- ARMB-də	31,517	-	-	31,517
- B (Fitch)	-	-	-	-
- BBB- (Fitch)	-	7,813	-	7,813
- B3 (Moody's)	-	-	-	-
- Reytingi yoxdur	-	52	-	52
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, kassa çıxılmaqla	31,517	7,865	-	39,382

Standard & Poor's beynəlxalq reyting agentliyi Azərbaycan Respublikasına BB+ reytingi təyin etmişdir (2015: BBB-).

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Fitch Ratings' agentliyinin reytinginə əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Mərkəzi Bankdakı qalıqlar, məcburi ehtiyatlar daxil olmaqla	Müxbir hesablar və overnayt depozitlər	Digər banklardakı depozitlər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
- ARMB-də	4,646	-	-	4,646
- B (Fitch)	-	1	-	1
- BBB- (Fitch)	-	2,055	-	2,055
- B3 (Moody's)	-	-	5,000	5,000
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, kassa çıxılmaqla	4,646	2,056	5,000	11,702

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın 2 müxbir bankda (2015: 3) yerləşdirdiyi pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin cəmi 1,000 min AZN-dən yuxarı olmuşdur. Həmin vəsaitlərin cəmi 38,656 min AZN (2015: 11,688) və ya pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin 87%-ni (2015: 87%) təşkil edir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin faiz dərəcəsi üzrə təhlili 22-ci Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat üçün 27-ci Qeydə baxın.

8 Digər Banklardan Alınacaq Vəsaitlər

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Digər banklardakı ilkin ödəniş müddəti üç aydan çox olan depozitlər	10,898	61,683
Cəmi digər banklardan alınacaq vəsaitlər	10,898	61,683

Digər banklardan alınacaq vəsaitlər üçün təminat verilmir. 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə digər banklardan alınacaq vəsaitlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>		
- Reytingsiz Azərbaycan banklarında	10,898	22,526
- B	-	10,958
- BB-	-	10,164
- BBB-	-	10,151
- 200 ən böyük MDB bankında	-	7,884
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	10,898	61,683

Bankın rəhbərliyi digər banklardan alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsinə dair obyektiv dəlil müəyyən etmədiyinə görə 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə dəyərsizləşmə üzrə hər hansı ehtiyat ayırmamışdır.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın digər 1 müxbir bankda (2015: 7) yerləşdirdiyi depozitlərin cəmi 5,000 min AZN-dən yuxarı olmuşdur. Həmin depozitlərin cəmi 8,916 min AZN (2015: 51,391) və ya digər banklardan alınacaq vəsaitlərin 82%-ni (2015: 83%) təşkil edir.

Bankın depozitlərinin yerləşdiyi reytingsiz banklar aktivlərinin ümumi həcmində görə Azərbaycan Respublikasında 25 ən böyük bank arasındadır.

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 25-ci Qeydə baxın. Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin faiz dərəcəsi üzrə təhlili 27-ci Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat üçün 27-ci Qeydə baxın.

9 Satılabilən investisiyalar

Satılabilən investisiyalar aşağıdakılardan ibartədir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016		2015	
	Qalıq dəyəri	Nominal dəyəri	Qalıq dəyəri	Nominal dəyəri
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin dövlət istiqrazları	292	292	-	-
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin istiqrazları	4,248	4,248	-	-
Cəmi satılabilən investisiyalar	4,540	4,540	-	-

Bu investisiyaların illik nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıdakı kimidir:

	2016		2015	
	%	Ödəmə müddəti	%	Ödəmə müddəti
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin dövlət istiqrazları	20%	16 may 2017	-	-
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin istiqrazları	5%	17 oktyabr 2021	-	-

Satılabilən investisiyaların valyutaları aşağıda təqdim olunmuşdur:

	2016	2015
	Valyuta	Valyuta
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin dövlət istiqrazları	AZN	-
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin istiqrazları	ABŞ dolları	-

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin istiqrazlarını hər birinin nominal dəyəri 1 min ABŞ Dolları olan 2,375 istiqraz təmsil edir. Bu istiqrazlar Bakı Fond Birjasında dəyişdirilir və nominal dəyəri ilə emitent tərəfindən ödəniş tarixində ödənilməsi nəzərdə tutulur.

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə satılabilən investisiyalara müvafiq olaraq daxil edilmiş 43 min AZN və sıfır məbləğləri hesablanmış faiz borclarını əks etdirir.

10 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Korporativ kreditlər	46,823	9,035
Fiziki şəxslər – istehlak kreditləri	353	643
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	7,471	1,489
Çıxılın kredit portfelinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(923)	(788)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	53,724	10,379

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə və avanslara müvafiq olaraq daxil edilmiş 445 min AZN və 80 min AZN məbləğləri hesablanmış faiz borclarını əks etdirir.

2016 və 2015-ci illər ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	İstehlak kreditləri	Sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
1 yanvar 2015-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	-	-
İl ərzində ehtiyatın yaradılması	(653)	(43)	(92)	(788)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(653)	(43)	(92)	(788)
İl ərzində ehtiyatın yaradılması	(159)	-	(15)	(174)
İl ərzində ehtiyatın bərpası	-	39	-	39
31 dekabr 2016-cı il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(812)	(4)	(107)	(923)

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

Kredit portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə konsentrasiyası aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016		2015	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Tikinti	15,718	28.8	2,538	22.7
Ticarət	13,585	24.9	32	0.3
Xidmət	10,636	19.5	-	-
İstehsal	9,058	16.6	-	-
Səhiyyə	2,585	4.7	1,569	14.1
Fast-fud sənayesi	1,397	2.6	-	-
Kənd təsərrüfatı	837	1.5	-	-
Daşınmaz əmlak	478	0.9	619	5.5
Fiziki şəxslər	353	0.5	745	6.7
Nəqliyyat	-	-	5,000	44.8
Digər	-	-	664	5.9
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ehtiyat ayırmalarından əvvəl)	54,647	100%	11,167	100%

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın kredit portfelində hər birinin ümumi kredit qalığı 1,000 min AZN-dən yuxarı olan 14 borcalanı (2015: 9) olmuşdur. Bu kreditlərin cəmi 48,145 min AZN və ya ümumi kredit portfelinin 88%-ni təşkil etmişdir (2015: 7,788 min AZN və ya 70%).

31 dekabr 2016-cı il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	İstehlak kreditləri	Sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	Cəmi
Təminatlı kreditlər	-	8	-	8
Digər şəxslərin zəmanəti ilə verilmiş kreditlər	33,006	131	628	33,765
Girovla təmin edilmiş kreditlər:				
- yaşayış sahəsi	3,633	109	2,170	5,912
- digər daşınmaz əmlak	8,935	54	4,393	13,382
- nağd depozitlər	437	47	173	657
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	46,011	349	7,364	53,724

31 dekabr 2015-ci il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	İstehlak kreditləri	Sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	Cəmi
Təminatlı kreditlər	-	75	720	795
Digər şəxslərin zəmanəti ilə verilmiş kreditlər	8,382	25	-	8,407
Girovla təmin edilmiş kreditlər:				
- yaşayış sahəsi	-	469	-	469
- digər daşınmaz əmlak	-	31	677	708
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8,382	600	1,397	10,379

Yuxarıda qeyd olunan məlumatda kreditin və ya qoyulmuş girovun balans dəyəri (bunlardan hansı daha aşağı olarsa) göstərilmişdir; digər məlumatlar isə təminatlı kreditlərin tərkibində açıqlanmışdır. Kreditlərin balans dəyəri girov qoyulmuş aktivlərin likvidlik səviyyəsinə görə bölüşdürülmüşdür.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	İstehlak kreditləri	Sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Yeni iri borcalanlar	34,677	-	-	34,677
- Orta həcmli müəssisələrə verilmiş kreditlər	11,635	-	-	11,635
- Kiçik həcmli müəssisələrə verilmiş kreditlər	511	-	-	511
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	-	353	7,471	7,824
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	46,823	353	7,471	54,647
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(812)	(4)	(107)	(923)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	46,011	349	7,364	53,724

31 dekabr 2015-ci il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	İstehlak kreditləri	Sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Yeni iri borcalanlar	9,035	-	-	9,035
- Orta həcmli müəssisələrə verilmiş kreditlər	-	-	-	-
- Kiçik həcmli müəssisələrə verilmiş kreditlər	-	-	-	-
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	-	643	1,489	2,132
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	9,035	643	1,489	11,167
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(653)	(43)	(92)	(788)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8,382	600	1,397	10,379

Bank BMS 39, *Maliyyə alətləri: tanınması və qiymətləndirilməsi*, Standartında nəzərdə tutulan portfel üzrə ehtiyatın yaradılması metodologiyasını tətbiq etmiş və baş vermiş, lakin hesabat dövrünün sonuna heç bir fərdi kredit üzrə spesifik olaraq müəyyən edilməmiş dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat yaratmışdır. Bankın siyasəti kreditin dəyərsizləşməsinə dair konkret olaraq obyektiv dəlil müəyyən edilməyə qədər hər bir krediti “vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş” kateqoriyasına təsnifləşdirməkdir. Bu siyasət və portfelin dəyərsizləşməsi metodologiyasının tətbiqi ilə əlaqədar olaraq dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ümumi məbləğindən artıq olmuşdur.

Kreditin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərəkən Bankın nəzərə aldığı əsas amillər onun vaxtı keçmiş statusu və müvafiq girov təminatının (əgər varsa) dəyərini realizasiya etmək imkanındır. Bunun əsasında yuxarıdakı cədvəldə fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlərin ödəmə müddətləri üzrə təhlili göstərilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərə əsasən təminatlı kreditlər daxildir. Təminatın ədalətli dəyəri gecikdirilmiş faiz ödənişləri və əsas məbləğin ödənilməsinə kifayət edir. Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kimi göstərilən məbləğlər kreditin yalnız ayrı-ayrı ödənişlərinin vaxtı keçmiş məbləğini deyil, bu cür kreditlərin bütöv qalığını əks etdirir.

Təminatın maliyyə təsiri təminatın dəyərini aşağıdakı aktivlər üçün ayrıca olaraq açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini yaxşılaşdıran digər tədbirləri aktivin balans dəyərinə bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər (“dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər”) və (ii) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini

yaxşılaşdırın digər tədbirləri aktivin balans dəyərindən az olan aktivlər (“kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər”).

31 dekabr 2016-cı il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
Korporativ kreditlər	39,206	39,206	1,700	1,700
Fiziki şəxslər - istehlak kreditləri	980	980	-	-
Fiziki şəxslər - sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	15,145	15,145	-	-

31 dekabr 2015-ci il tarixinə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təmin edilmiş aktivlər		Kifayət qədər təmin edilməmiş aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>				
Korporativ kreditlər	-	-	3,119	3,119
Fiziki şəxslər - istehlak kreditləri	817	817	23	23
Fiziki şəxslər - sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	2,790	2,790	-	-

Daşınmaz əmlak və digər aktivlərin ədalətli dəyəri “FM Consulting” MMC və “Rovex Conmark” MMC tərəfindən girov kimi qəbul edilmiş aktivlərin vəziyyəti və mövqeyi nəzərə alınmaqla müəyyən edilmişdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 25-ci Qeydə baxın. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların faiz dərəcəsi, ödəmə müddəti və coğrafi təhlili 22-ci Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 27-ci Qeyddə açıqlanır.

11 Əmlak, Avadanlıqlar və Qeyri-Maddi Aktivlər

	Qeyd	Binalar	Ofis və kompüter avadanlığı	İcarədəki aktivlərin təkmilləşdirilməsi	Avtonəqliyyat vasitələri	Başa çatmamış tikinti	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Proqram təminatı üzrə lisensiyalar	Başa çatmamış proqram təminatı	Cəmi
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>										
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq dəyəri										
Əlavələr		-	884	667	73	-	1,624	260	-	1,884
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	19	-	(91)	(45)	(12)	-	(148)	(8)	-	(156)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq dəyəri		-	793	622	61	-	1,476	252	-	1,728
31 dekabr 2015-ci il tarixinə ilkin dəyər		-	884	667	73	-	1,624	260	-	1,884
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya		-	(91)	(45)	(12)	-	(148)	(8)	-	(156)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq dəyəri		-	793	622	61	-	1,476	252	-	1,728
Əlavələr		8,942	202	-	52	3,408	12,604	985	1,075	14,664
Silinmələr		-	(6)	-	-	-	(6)	-	-	(6)
Köhnəlmə/amortizasiya xərci		(271)	(232)	(100)	(25)	-	(628)	(32)	-	(660)
Silinmələr üzrə kənarlaşdırılmış köhnəlmə		-	1	-	-	-	1	-	-	1
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq dəyəri		8,671	758	522	88	3,408	13,447	1,205	1,075	15,727
31 dekabr 2016-cı il tarixinə ilkin dəyər		8,942	1,080	667	125	3,408	14,222	1,245	1,075	16,542
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya		(271)	(322)	(145)	(37)	-	(775)	(40)	-	(815)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq dəyəri		8,671	758	522	88	3,408	13,447	1,205	1,075	15,727

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə binalar və avadanlıqlara tam amortizasiya olunmuş hər hansı aktivlər daxil edilməmişdir.

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə binalar və avadanlıqlar girov təminatı olaraq girov qoyulmamışdır.

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə sığortalanmış binalar və avadanlıqların dəyəri müvafiq olaraq 9,067 min AZN və 73 min AZN təşkil etmişdir.

12 Digər Aktivlər

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Əvvəlcədən ödənilmiş mənfəət vergisi	1,461	-
Alınacaq hesablanmış komissiya	4	-
Əmlak və avadanlıqların alınması üçün əvvəlcədən ödənişlər	-	1,086
Qeyri-maddi aktivlər alınması üçün əvvəlcədən ödənişlər	-	923
Digər	147	153
Cəmi digər aktivlər	1,612	2,162

Yuxarıda qeyd olunan aktivlərin il başa çatdıqdan sonra on iki ay ərzində qaytarılması gözlənilir.

13 Banklara Ödəniləcək Vəsaitlər

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Bankların və digər maliyyə institutlarının müxbir hesabları	99	-
Digər bankların qısamüddətli depozitləri	17,849	7,422
Digər bankların uzunmüddətli depozitləri	-	15,703
Cəmi digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	17,948	23,125

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlərin hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 25-ci Qeydə baxın. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlərin faiz dərəcəsi üzrə təhlili 22-ci Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat üçün 27-ci Qeydə baxın.

14 Müştəri Hesabları

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Dövlət və özəl təşkilatlar		
Cari/hesablaşma hesabları	526	452
Digər hüquqi şəxslər		
Cari/hesablaşma hesabları	14,874	1,812
Müddətli depozitlər	15,613	7,533
Fiziki şəxslər		
Cari/tələbli hesablar	4,835	1,362
Müddətli depozitlər	17,205	1,100
Cəmi müştəri hesabları	53,053	12,259

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə konsentrasiyası aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016		2015	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	22,040	42	2,462	20
Sığorta	15,295	29	7,567	62
Tikinti	6,797	13	768	6
İstehsal	4,525	9	-	-
Ticarət və xidmət	3,693	6	643	5
Dövlət və özəl təşkilatlar	526	1	452	4
Neft və qaz sektoru	113	-	246	2
Təhsil	-	-	86	1
Digər	64	-	35	-
Cəmi müştəri hesabları	53,053	100	12,259	100

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın müştəri hesablarında vəsaitlərinin qalığı 500 min AZN-dən yuxarı olan 16 müştərisi (2015:4) olmuşdur. Bu vəsaitlərin ümumi qalığı 38,470 min AZN və ya cəmi müştəri hesablarının 73%-ni təşkil etmişdir (2015: 7,736 min AZN və ya 63%).

Müştəri hesablarına 31 dekabr 2016 və 2015-ci illər tarixlərinə müvafiq olaraq 98 min AZN və 94 min AZN məbləğlərində hesablanmış faiz ödənişləri daxildir.

Müştəri hesablarına 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 808 min AZN və sıfır məbləğlərində təqdim olunmuş kreditlər üçün girov olaraq bloklaşdırılmış əmanətlər daxildir.

Müştəri hesablarına 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 21,730 min AZN və 822 min AZN məbləğlərində Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalıması Fondu tərəfindən zəmanət verilmiş əmanətlər daxildir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 25-ci Qeydə baxın. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların faiz dərəcəsi, ödəmə müddəti və coğrafi təhlili 27-ci Qeyddə göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 26-cı Qeyddə açıqlanır.

15 Digər Öhdəliklər

Digər öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Ehtimal olunan zəmanət zərərləri üzrə ehtiyat	316	5
İşçilərin istifadə edilməmiş məzuniyyət günlərinə görə ödənişlər	144	80
Yığılmış öhdəliklər	33	26
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	-	9
Digər	41	28
Cəmi sair öhdəliklər	534	148

Yuxarıda qeyd olunan bütün öhdəliklərin il başa çatdıqdan sonra on iki ay ərzində ödənilməsi gözlənilir.

2015 və 2016-cı illər ərzində ehtimal olunan zəmanət zərərləri üzrə ehtiyatda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Zəmanət	Cəmi
1 yanvar 2015-ci il tarixinə ehtimal olunan zəmanət zərərləri üzrə ehtiyat	-	-
İl ərzində ehtimal olunan zəmanət zərərlərində artım	(5)	(5)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə ehtimal olunan zəmanət zərərləri üzrə ehtiyat	(5)	(5)
İl ərzində ehtimal olunan zəmanət zərərlərində artım	(311)	(311)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə ehtimal olunan zəmanət zərərləri üzrə	(316)	(316)

16 Nizamnamə kapitalı

<i>Səhmlərin sayı istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ilə</i>	Tədavüldə olan səhmlərin sayı	Adi səhmlər	Cəmi
1 yanvar 2015-ci il	50,000	50,000	50,000
31 dekabr 2015-ci il	50,000	50,000	50,000
31 dekabr 2016-cı il	50,000	50,000	50,000

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

Adi səhmlərin hər birinin nominal dəyəri 1,000 AZN-dir. Bu səhmlər bərabər hüquqludur və hər səhm üzrə səhmdara bir səs hüququ verilir.

Bankın nizamnamə kapitalında T.C. Ziraat Bankası (Türkiyə Respublikası), Ziraat Sığorta (Türkiyə Respublikası) və Ziraat Yatırım Menkul Değerler (Türkiyə Respublikası) şirkətləri müvafiq olaraq 99.98%, 0.01% və 0.01% paya sahibdir.

17 Faiz Gəlirləri və Xərcləri

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,508	833
Banklardan alınacaq vəsaitlər	3,693	3,321
Zəmanətlər	452	66
Satılabilən investisiyalar	128	566
Cəmi faiz gəlirləri	8,781	4,786
Faiz xərcləri		
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	543	200
Hüquqi şəxslərin/müştəri hesablarının müddətli depozitləri	749	183
Fiziki şəxslərin/müştəri hesablarının müddətli depozitləri	297	8
Digər	-	16
Cəmi faiz xərcləri	1,589	407
Xalis faiz gəlirləri	7,192	4,379

18 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Haqq və komissiya gəlirləri		
Hesablaşma əməliyyatları	523	70
Kassa əməliyyatları	352	37
Digər	34	7
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	909	114
Haqq və komissiya xərcləri		
Kassa əməliyyatları	57	2
Hesablaşma əməliyyatları	56	8
Akkreditivlər və zəmanət məktubları	52	4
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	165	14
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	744	100

19 İnzibati və Əməliyyat Xərcləri

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2016	2015
İşçi heyəti üzrə xərclər		2,089	1,441
Əmlak və avadanlıqların amortizasiyası	11	628	148
Peşəkar xidmətlər		243	45
Reklam və marketinq xidmətləri		225	52
Əməliyyat lizinqi üzrə xərclər		163	130
Rabitə xərcləri		155	115
Təmir və texniki xidmət xərcləri		146	15
Nümayəndəlik xərcləri		121	50
Əmanətlərin sığortalanması fonduna ödənişlər		96	-
Ofis xərcləri		54	42
Sığorta xərcləri		54	17
Əmlak vergisi xərcləri		49	-
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	11Er ror! Ref ere nce sou rce not fou nd.		
		32	8
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər		5	-
Ezamiyyə xərcləri		16	20
Digər		104	83
Cəmi inzibati və əməliyyat xərcləri		4,180	2,166

İşçi heyəti üzrə xərclərə 317 min AZN (2015: 199 min AZN) məbləğində sosial sığorta ödənişləri daxildir.

20 Mənfəət Vergisi

(a) Mənfəət vergisi xərcinin komponentləri

İl üzrə mənfəət və zərərdə qeydə alınmış mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Cari il üzrə vergi xərci	(1,505)	(879)
Təxirə salınmış vergi (xərci)/kredit	(16)	37
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	(1,521)	(842)

(b) Mənfəət vergisi xərci ilə mənfəət və ya zərərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergi dərəcəsinə olan hasilinin üzləşdirilməsi

2016 və 2015-ci illərdə Bankın mənfəətinin böyük hissəsinə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil edir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda göstərilir.

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Vergidən əvvəlki mənfəət	7,494	4,153
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş dərəcə (20%) ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci	(1,499)	(831)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(22)	(11)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	(1,521)	(842)

(c) Müvəqqəti fərqlərin növü üzrə təxirə salınmış vergilərin təhlili

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

MHBS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir.

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	1 yanvar 2015	Mənfəət və ya zərəre gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2015
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	21	21
Digər öhdəliklər	-	16	16
Təxirə salınmış xalis vergi aktiv	-	37	37

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	1 yanvar 2016	Mənfəət və ya zərəre gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2016
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	21	41	62
Digər öhdəliklər	16	14	30
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Binalar və avadanlıqlar	-	(71)	(71)
Təxirə salınmış xalis vergi aktiv	37	(16)	21

21 Səhm üzrə Mənfəət

Səhm üzrə əsas mənfəət Bankın səhmdarlarına aid olan xalis mənfəəti və ya zərəri il ərzində dövriyyədə olan adi səhmlərin orta sayına bölməklə hesablanır.

Bank potensial olaraq mənfəətin azaldılması effektivinə malik olan adi səhmlərə malik deyil. Buna görə, səhm üzrə azaldılmış mənfəət səhm üzrə əsas mənfəətə bərabərdir.

Səhm üzrə mənfəət aşağıdakı kimi hesablanır:

<i>Səhmlərin sayı istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2016	2015
İl üzrə adi səhmlərin səhmdarlarına aid olan mənfəət (min ədədlə)		5,973	3,311
Dövriyyədə olan adi səhmlərin orta sayı (min ədədlə)	16	50	50
Adi səhm üzrə mənfəət (bir səhm üzrə AZN ilə)		119.46	66.22

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Bank daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə, əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinə bazar riski (valyuta, faiz dərəcəsi və digər qiymət riski), kredit riski və likvidlik riski daxildir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparən bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Bank kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Bankın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına, o cümlədən borcalanın və ya qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsinə gətirib çıxarır.

Bankın məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əks olunur. Kredit şəklində verilən zəmanət və öhdəliklər üçün maksimal kredit riski öhdəliyin məbləğinə bərabərdir. 24-cü Qeydə baxın. Kredit riski girov təminatı və kreditin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün digər tədbirlər vasitəsilə azaldılır.

Əsas kredit risklərinin idarə edilməsi metodları Bankın qəbul etdiyi Kredit Siyasətində qeyd olunur. Bu, əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsasən (sahə, müddət, əlaqəli tərəflər, region və.s) limitlərin təyin edilməsi və kredit portfelinin diversifikasiyasını əhatə edir. Kreditlər, həmçinin başlanğıcda və müddətin sonuna qədər “ən yaxşı praktika reytingi” və “qiymətləndirmə sistemləri” əsasında təyin edilmiş risk dərəcələrinə görə təsnifləşdirilir. Bu vasitələr həmçinin potensial itkilər üçün münasib ehtiyatların yaradılmasında da istifadə ediləcək. Kredit əməliyyatları ilə bağlı Mərkəzi Bank tərəfindən müəyyənləşdirilən bütün məhdudiyət və normativlər Bankın Kredit Siyasətində nəzərə alınmışdır.

Bundan əlavə, Bank məruz qaldığı kredit riskinə bir borcalan və ya borcalanlar qrupu, eləcə də coğrafi və ya fəaliyyət seqmentləri üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir. Kredit riski səviyyəsinin məhsul, borcalan və sənaye sahələri üzrə limitləri müntəzəm olaraq Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiqlənir. Bu cür risklərə gündəlik nəzarət olunur və onlar mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilir.

Bank ayrı-ayrı borcalanların kredit limitlərinin təsdiqlənməsi üçün cavadeh olan bir neçə kredit komitəsi yaratmışdır:

Kreditin növü		Kiçik Kredit Komitəsi	Böyük Kredit Komitəsi
Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər		1,000 min ABŞ dolları	1,000 - 2,500 min ABŞ dolları
İstehlak Kreditləri	İpoteka	250 min ABŞ dolları	250 - 1,000 min ABŞ dolları
	Digər istehlak	150 min ABŞ dolları	150 - 500 min ABŞ dolları
Kredit pul depoziti hesabına 100% təmin edilərsə, bu limitlər dörd dəfə artırıla bilər.			

- Müşahidə Şurası biznes və istehlak kreditləri üzrə müvafiq olaraq 2,500 min ABŞ dolları və 1,000 min ABŞ dollarından yuxarı və 1-ci dərəcəli kapitalın 20%-dək olan kredit limitlərini təhlil edərək təsdiqləyir.

Müştəri münasibətləri üzrə müvafiq kredit işçiləri tərəfindən yaradılmış kredit ərizələri kredit limitinin təsdiqlənməsi üçün müvafiq kredit komitəsinə təqdim edilir. Kredit riski həmçinin hüquqi və fiziki şəxslərin təminat və zəmanətlərini almaqla idarə olunur. Kredit riskinin monitorinqi məqsədləri üçün kredit və risklərin idarə edilməsi departamentlərinin işçiləri müştərinin fəaliyyətinin və maliyyə göstəricilərinin ətraflı təhlili əsasında müntəzəm olaraq hesabatlar hazırlayırlar. Ödəmə qabiliyyəti aşağı olan müştərilər ilə bağlı əhəmiyyətli risklər haqqında məlumat İdarə Heyətinin nəzərinə çatdırılır və onun tərəfindən təhlil edilir. Rəhbərlik vaxtı keçmiş kredit qalıqlarına xüsusi nəzarət edir.

Bankın kredit departamenti kredit qalıqlarının ödəmə müddətləri üzrə təhlil aparır və vaxtı keçmiş kreditlərə xüsusi nəzarət edir. Bununla əlaqədar olaraq, rəhbərlik kreditlərin ödəmə müddətləri və kredit riski haqqında məlumatları təqdim edir.

Balansdankənar maliyyə alətləri üzrə kredit riski həmin maliyyə aləti üzrə əməliyyatların digər iştirakçısı tərəfindən müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində zərərin yaranması ehtimalı kimi müəyyən edilir. Bank şərti öhdəlikləri və balans üzrə maliyyə alətləri ilə əlaqədar əməliyyatların təsdiqlənməsi prosedurları, riskləri məhdudlaşdıran limitlərdən istifadə və monitorinq prosedurlarına əsaslanan eyni kredit siyasətini tətbiq edir.

Bazar riski. Bank bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) valyuta (b) faiz dərəcələri və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Rəhbərlik qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Xarici valyuta riski. Rəhbərlik xarici valyuta riski ilə bağlı hər bir valyuta və ümumilikdə risklərin səviyyəsi üzrə günün sonuna, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir.

Hesabat dövrünün sonuna Bankın məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

	31 dekabr 2016			31 dekabr 2015		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe
<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>						
AZN	56,743	17,673	39,070	48,837	3,487	45,350
ABŞ dolları	55,785	51,731	4,054	36,375	31,906	4,469
Avro	752	1,406	(654)	173	15	158
Türk lirəsi	35	71	(36)	83	2	81
Digər	148	153	(5)	11	-	11
Cəmi	113,463	71,034	42,429	85,479	35,410	50,069

Yuxarıdakı cədvələ yalnız monetar aktivlər və öhdəliklər daxildir. Bank hesab edir ki, pay alətləri və qeyri-monetar aktivlərə investisiyalar əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtilə, hesabat dövrünün sonuna Bankın funksional valyutasına tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərərə, eləcə də kapitalla təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2016	31 dekabr 2015
	Mənfəət və ya zərərə təsir	Mənfəət və ya zərərə təsir
ABŞ dollarının 30% möhkəmlənməsi	1,216	1,341
ABŞ dollarının 30% zəifləməsi	(1,216)	(1,341)
Avronun 30% möhkəmlənməsi	(196)	47
Avronun 30% zəifləməsi	196	(47)
Türk lirəsinin 30% möhkəmlənməsi	(11)	24
Türk lirəsinin 30% zəifləməsi	11	(24)
Digər valyutaların 30% möhkəmlənməsi	(2)	3
Digər valyutaların 30% zəifləməsi	2	(3)
Cəmi	-	-

Risk yalnız Bankın funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan monetar aktivlər və öhdəliklər üçün hesablanmışdır.

Faiz dərəcəsi riski. Bank bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Aşağıdakı cədvəldə Bankın məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri müqavilə üzrə faiz dərəcələrinin dəyişməsi tarixlərinə və ya ödəmə tarixlərinə görə (bunlardan hansı daha tez olarsa) təsnifləşdirilir:

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2016					
Cəmi maliyyə aktivləri	44,567	13,286	33,544	22,066	113,463
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	21,596	5,374	32,657	11,407	71,034
31 dekabr 2016-cı il tarixinə xalis həssaslıq boşluğu	22,971	7,912	887	10,659	42,429

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2015					
Cəmi maliyyə aktivləri	9,234	64,358	6,899	4,988	85,479
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	4,162	7,586	23,641	21	35,410
31 dekabr 2015-ci il tarixinə xalis həssaslıq boşluğu	5,072	56,772	(16,742)	4,967	50,069

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Bankın dəyişkən faizli maliyyə alətləri olmamışdır.

Bank öz maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Bankın baş rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlarla əsasən müvafiq hesabat tarixinə faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir.

<i>İllik %</i>	2016			2015		
	AZN	ABŞ dolları	Avro	AZN	ABŞ dolları	Avro
Aktivlər						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	-	-	2.00%	-	-
Banklardan alınacaq vəsaitlər	3.00%	8.00%	-	10.00%	7.00%	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	20.00%	9.00%	-	16.00%	16.00%	-
Satılabilən qiymətli kağızlar	20.00%	5.00%	-	-	-	-
Öhdəliklər						
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	-	2.50%	-	-	2.00%	-
Müddətli depozitlər	13.00%	1.00%	1.00%	12.00%	2.00%	-
Kreditlərlə bağlı öhdəliklər	1.70%	2.60%	2.00%	-	1.00%	1.75%

Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən “-” işarəsi Bankın müvafiq valyutada aktiv və öhdəliklərə malik olmadığını bildirir.

Aşağıdakı cədvəl "dəyişkən risk üzrə ən mümkün dəyişikliklər" əsasında müəyyən edilmiş faiz dərəcəsi riskinin həssaslıq təhlilini təqdim edir. Bu dəyişikliklərin səviyyəsi rəhbərlik tərəfindən təyin edilir və onlara təqdim edilən risk hesabatlarında öz əksini tapır.

Vergidən əvvəlki mənfəətə təsiri:

	31 dekabr 2016		31 dekabr 2015	
	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%
Cəmi maliyyə aktivləri	1,135	(1,135)	855	(855)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(710)	710	(354)	354
Vergidən əvvəlki mənfəətə xalis təsiri	425	(425)	501	(501)

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

Coğrafi risk konsentrasiyası. 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə Bankın maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiyasının təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	Qeyri-İƏİT ölkələri	2016 Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	36,736	7,561	-	44,297
Banklardan alınacaq vəsaitlər	10,898	-	-	10,898
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	53,724	-	-	53,724
Satılabilən investisiyalar	4,540	-	-	4,540
Digər maliyyə aktivləri	4	-	-	4
Cəmi maliyyə aktivləri	105,902	7,561	-	113,463
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	17,948	-	-	17,948
Müştəri hesabları	44,307	8,746	-	53,053
Digər maliyyə öhdəlikləri	33	-	-	33
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	62,288	8,746	-	71,034
Balans üzrə maliyyə alətlərinin xalis mövqeyi	43,614	(1,185)	-	42,429
Balansdankənar öhdəliklər	55,712	-	-	55,712

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	Qeyri-İƏİT ölkələri	2015 Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11,362	2,055	-	13,417
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	53,800	-	7,883	61,683
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	10,379	-	-	10,379
Cəmi maliyyə aktivləri	75,541	2,055	7,883	85,479
Maliyyə öhdəlikləri				
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	23,125	-	-	23,125
Müştəri hesabları	12,259	-	-	12,259
Digər maliyyə öhdəlikləri	26	-	-	26
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	35,410	-	-	35,410
Balans üzrə maliyyə alətlərinin xalis mövqeyi	40,131	2,055	7,883	50,069
Balansdankənar öhdəliklər	1,205	-	-	1,205

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Bankın çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Bank hər gün overnayt depozitləri, müştəri hesabları üzrə hesablaşmaların aparılması, depozitlərin ödənilməsi, kreditlərin verilməsi və zamanətlər üzrə ödənişlər üçün mövcud olan pul vəsaitlərindən istifadə etmək riskinə məruz qalır. Bank yuxarıda qeyd edilən bütün tələblər üzrə öhdəliklərin eyni gündə yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər nağd vəsait saxlamır, belə ki, təcrübəyə əsasən həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün pul vəsaitlərinin lazımı səviyyəsini kifayət qədər dəqiqliklə proqnozlaşdırmaq olar. Likvidlik riski Bankın Aktiv və Passivlərin İdarə Edilməsi Komitəsi tərəfindən idarə olunur.

Bank izafi likvidliyin maliyyəni optimallaşdırarkən aktivlərdəki artımı ödəmək məqsədi ilə kifayət qədər pul vəsaiti və ya onların ekvivalentlərinin mövcud olmasına, öhdəliklərdəki azalmaya və digər qanuni tələblərin yerinə yetirilməsinə xüsusi diqqət yetirərək gündəlik likvidlik riskinə nəzarət edir və hesabat verir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Bank aktiv və öhdəliklərin idarə edilməsi prosesi çərçivəsində müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə gündəlik nəzarət edir. Bank, həmçinin Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi minimal likvidlik tələblərinə riayət etməlidir. Həmin əmsal yüksək likvidli aktivlərin tələb edildikdə ödənilən öhdəliklərə nisbəti kimi hesablanır. Mərkəzi Bankın normativi 30% olduğu halda, 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə bu əmsal 206% və 223% təşkil etmişdir.

Bank əsasən Mərkəzi Bankdakı vəsaitlərdən ibarət olan davamlı maliyyələşdirmə bazasının saxlanmasına çalışır. Bank, həmçinin likvidlik üzrə gözlənilməyən tələblərin tez bir zamanda və asanlıqla yerinə yetirilməsi üçün likvid aktivlərin diversifikasiya edilmiş portfellerinə sərmayə yatırır.

Bankda likvidliyin idarə edilməsi aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir: öhdəliklərin ödəmə müddəti başa çatan zaman onların yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan likvid aktivlər üzrə təhlilin aparılması; müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrindən istifadənin təmin edilməsi; maliyyələşdirmə ilə bağlı problemlərin yaranacağı təqdirdə planların mövcud olması, qanunvericilikdə nəzərdə tutulan likvidlik əmsallarına və Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi minimal likvidlik tələblərinə riayət edilməsinə nəzarət edilməsi.

Xəzinədarlıq Departamenti maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə likvidlik profilinə dair məlumat əldə edir. Bundan sonra, Xəzinədarlıq Departamenti Bankda kifayət qədər likvidliyin təmin edilməsi məqsədilə, əsasən satış üçün nəzərdə tutulan qısamüddətli likvid qiymətli kağızlardan, banklardakı depozitlərdən və digər banklararası kreditlərdən ibarət olan qısamüddətli likvid aktivlər üzrə portfelin adekvatlığını təmin edir.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə öhdəliklər müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldəki öhdəlik məbləğləri müqavilə üzrə diskont edilməmiş pul vəsaitlərini, o cümlədən maliyyə zəmanətlərini əks etdirir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlər diskont edilmiş pul vəsaitlərinə əsaslandığına görə belə diskont edilməmiş pul vəsaitləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlərdən fərqlənir.

Aşağıdakı cədvəldə müqavilə üzrə ödəniş müddətləri əsasında balans dəyəri üzrə əks etdirilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivlərinin ödəniş müddətləri üzrə təhlil göstərilir (maliyyə öhdəlikləri üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı zərurət yarandığı təqdirdə asanlıqla realizasiya edilə bilən aktivlər istisna olmaqla). Belə maliyyə aktivləri gözlənilən satış tarixi əsasında ödəniş müddəti üzrə təhlilə daxil edilir. Dəyərsizləşmiş kreditlər dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla və gözlənilən pul vəsaitlərinin axınına əsasən balans dəyəri üzrə cədvələ daxil edilir.

Ödənilməli öhdəliklər sabit olmadıqda, cədvəldə göstərilən məbləğlər hesabat dövrünün sonuna mövcud olan şərtlərə əsasən müəyyən edilir. Valyuta ödənişləri hesabat dövrünün sonuna mövcud olan spot məzənnəsindən istifadə etməklə çevrilir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər					
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	278	184	17,782	-	18,244
Müştəri hesabları	21,462	6,004	15,424	11,992	54,882
Digər maliyyə öhdəlikləri	33	-	-	-	33
Kreditlərlə bağlı ümumi öhdəliklər	2,394	-	-	-	2,394
Maliyyə zəmanətləri	53,318	-	-	-	53,318
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	77,485	6,188	33,206	11,992	128,871

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

31 dekabr 2015-ci il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər					
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	176	7,554	15,646	-	23,376
Müştəri hesabları	4,044	360	8,116	23	12,543
Digər maliyyə öhdəlikləri	26	-	-	-	26
Kreditlərlə bağlı ümumi öhdəliklər	133	-	-	-	133
Maliyyə zəmanətləri	1,072	-	-	-	1,072
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	5,451	7,914	23,762	23	37,150

Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə likvidlik tələbləri yuxarıdakı ödəmə müddətləri üzrə təhlildə göstərilən müvafiq öhdəliklərin məbləğindən çox aşağıdır. Belə ki, Bank adətən müqavilələrə əsasən vəsaitlərin üçüncü şəxslər tərəfindən tələb edilməsini proqnozlaşdırmır. Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən kreditlərin verilməsi üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan öhdəliklərin ümumi məbləği gələcəkdə ödənilməsi tələb olunan nağd vəsaitləri mütləq şəkildə əks etdirmir. Belə ki, bu cür öhdəliklərin əksər hissəsi onların ödəmə müddətlərinin başa çatmasından əvvəl ləğv oluna bilər.

Yuxarıdakı cədvəldə müştəri hesabları müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə göstərilmişdir. Lakin Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq, fiziki şəxslər öz depozitləri üzrə hesablanmış faizləri itirmək şərtilə, həmin depozitləri ödəmə müddətindən əvvəl geri götürə bilər.

Bank likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırmanı nəzərə almadan öhdəliklərin ödəmə müddətləri üzrə yuxarıda göstərilən təhlildən istifadə etmir. Bunun əvəzində Bank aşağıda göstərdiyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2016					
Cəmi maliyyə aktivləri	44,567	13,286	33,544	22,066	113,463
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	21,596	5,374	32,657	11,407	71,034
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik boşluğu	22,971	7,912	887	10,659	42,429

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2015					
Cəmi maliyyə aktivləri	9,234	64,358	6,899	4,988	85,479
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	4,162	7,586	23,641	21	35,410
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik boşluğu	5,072	56,772	(16,742)	4,967	50,069

Bank rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Bankın idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, banklarda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gərilirliyi artır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərle əvəz edilməsi imkanı, Bankın

likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştəri hesablarının böyük hissəsinin “tələb edilənədək” statusuna malik olmasına baxmayaraq, həmin vəsaitlərin əmanətçilərin sayına və növünə görə diversifikasiyası, eləcə də Bankın keçmiş təcrübəsi göstərir ki, bu cür vəsaitlər Bankın fəaliyyəti üçün uzunmüddətli və sabit maliyyə mənbəyi yaradır.

23 Kapitalın İdarə Edilməsi

Kapitalın idarə olunmasında Bankın məqsədi Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən təyin edilmiş kapital tələblərinə riayət etmək, Bankın fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək və kapitalın adekvatlığı əmsalına nail olmaq üçün ən az 10% həcmində yetərli kapital bazası saxlamaqdır. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən müəyyən edilmiş kapitalın adekvatlığı əmsalına riayət edilməsinə Bankın Maliyyə Direktoru və İdarə Heyətinin Sədri tərəfindən yoxlanılmış və təsdiqlənmiş müvafiq hesablamalardan ibarət aylıq hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsi ilə bağlı digər məqsədlər hər il qiymətləndirilir.

Mərkəzi Bankın kapitalın məbləği ilə bağlı mövcud tələblərinə əsasən banklar: (a) məcmu kapitalın minimum məbləğini 50,000,000 AZN həcmində saxlamalı; (b) məcmu kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini (“məcmu kapitalın adekvatlıq əmsali”) minimum 10% və (c) 1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini (“1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlıq əmsali”) minimum 5% və ya yuxarı saxlanılmasını təmin etməlidir.

Bankın məcmu kapitalı yerli standartlara uyğun hazırlanmış hesabatlara əsaslanır və aşağıdakılardan ibarətdir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
1-ci dərəcəli kapital		
Nizamnamə kapitalı	50,000	50,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət əlavə olunmaqla	3,464	-
Qeyri-maddi aktivlər çıxılmaqla	1,205	252
Cəmi 1-ci dərəcəli kapital	52,259	49,748
Cari ilin mənfəəti	5,957	3,459
Dəyersizləşmə üzrə ehtiyatı üstə gəlməklə	892	771
Cəmi məcmu capital	59,108	53,978
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	145,560	116,580
<i>Kapitalın adekvatlığı əmsali</i>	41%	46%
<i>1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcələri üzrə qiymətləndirilmiş aktivlərə nisbəti</i>	36%	43%

24 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Banka qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Bankın rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bankın əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin yanaşması müvafiq vergi orqanları tərəfindən şərh edilə bilər.

Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhü düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Bankın mövqeləri dəyişilməyəcəkdir. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2016-cı il tarixinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər. Bank lizinq alan kimi çıxış etdikdə, ləğv oluna bilməyən əməliyyat lizinqi üzrə gələcək lizinq ödənişlərin minimal hissəsi aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
1 ildən az	96	91
1 ildən 5 ilə qədər	384	352
5 ildən çox	384	416
Cəmi əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər	864	859

Xüsusi maliyyə şərtlərinə riayət olunması. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bank hər hansı maliyyə şərtini pozmamışdır. 31 dekabr 2015-ci il tarixinə və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının nisbət şərtlərini yerinə yetirməmişdir (vahid əlaqəli tərəfə verilmiş kreditin faizi ilə müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər və avansların nisbəti).

Şərtlər 2015-ci ildə baş vermiş Azərbaycan manatının digər əsas valyutalar qarşısında devalvasiyası səbəbindən yerinə yetirilməmişdir. Nəticədə, Bankın rəhbərliyi bu uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün müvafiq tədbirlər görmüşdür. Bundan başqa, əlaqəli tərəfə verilmiş kredit 2016-cı ildə tamamilə ödənilmişdir və hazırda Bank yuxarıda qeyd olunan nisbət şərtinə əməl edir.

Kreditlərlə bağlı öhdəliklər. Bu maliyyə alətlərinin əsas məqsədi lazım olduqda müştərilərə maliyyə vəsaitlərinin təqdim edilməsini təmin etməkdir. Müştərinin üçüncü tərəflər qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyəcəyi halda, Bankın ödənişlər aparması ilə bağlı mütləq öhdəlikləri əks etdirən zəmanətlər və zəmanət akkreditivləri kreditlərlə eyni kredit riski daşıyır. Müəyyən şərtlər çərçivəsində müştərilər adından nəzərdə tutulan məbləğlərdə ödənişlərin həyata keçirilməsi üzrə Bankın yazılı öhdəliklərini əks etdirən sənədli və kommersiya akkreditivlərinə müvafiq mal təchizatı və ya nağd pul depozitləri formasında təminat alınır. Həmin sənədli və kommersiya akkreditivləri birbaşa kreditləşdirmə ilə müqayisədə daha az risk daşıyır.

Kreditlərin təqdim edilməsi üzrə öhdəliklərə kreditlər, zəmanətlər və ya akkreditivlər formasında kreditlərin verilməsi üçün rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş məbləğlərin istifadə edilməyən hissəsi daxildir. Kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklər ilə əlaqədar Bank istifadə edilməmiş məbləğlərin istifadə edilməli olduğu halda, potensial olaraq istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər məbləğdə zərərin yaranması riskinə məruz qalır. Lakin, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklərin böyük hissəsi müştərilərin ödəmə qabiliyyəti ilə bağlı müəyyən tələblərə əməl etməsindən asılı olduğuna görə, ehtimal edilən zərərlərin məbləği istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğindən azdır. Adətən uzunmüddətli öhdəliklər qısamüddətli öhdəliklər ilə müqayisədə daha yüksək kredit riskinə malik olduğu üçün, Bank kreditlərlə bağlı öhdəliklərin ödəmə müddətinə qədər qalan müddətə nəzarət edir. Kreditlərlə bağlı öhdəliklər aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
Verilmiş maliyyə zəmanətləri	53,318	1,072
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	2,394	133
Cəmi kreditlərlə bağlı öhdəliklər	55,712	1,205

İstifadə edilməmiş kredit xətləri və zəmanətlər üzrə müqavilədə nəzərdə tutulan ümumi borc məbləği mütləq şəkildə pul vəsaitləri üzrə gələcək tələbləri əks etdirmir, belə ki, həmin öhdəliklərin müddəti borcalana vəsaitlər təqdim edilmədən başa çatma və ya ləğv oluna bilər.

Kreditlərlə bağlı bütün öhdəliklər aşağıdakı valyutalarda denominasiya edilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016	2015
AZN	43,523	2
ABŞ dolları	11,256	521
Avro	933	682
Cəmi	55,712	1,205

25 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

(a) Amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri təxminən onların qalıq dəyərinə bərabərdir.

(b) Ədalətli dəyəri müəyyən edərkən istifadə edilən üsullar və ehtimallar

Ədalətli dəyər məcburi satış və ya ləğvetmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir. Bazar qiymətləri mövcud olmadıqda, Bank qiymətləndirmə üsullarından istifadə etmişdir. Fəal bazar qiyməti olmayan sabit faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri analoji kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən aktivlərin qalıq dəyəri aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2016 Səviyyə 3 ədalətli dəyər	31 dekabr 2016 Qalıq dəyəri
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ		
Banklardan alınacaq vəsaitlər		
- Digər banklardakı qısamüddətli depozitlər	10,898	10,898
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		
- Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	46,823	46,823
- Fiziki şəxslər - istehlak kreditləri	353	353
- Fiziki şəxslər - sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	7,471	7,471
CƏMI	65,545	65,545

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2015 Səviyyə 3 ədalətli dəyər	31 dekabr 2015 Qalıq dəyəri
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ		
Banklardan alınacaq vəsaitlər		
- Digər banklardakı qısamüddətli depozitlər	61,683	61,683
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		
- Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	9,035	9,035
- Fiziki şəxslər - istehlak kreditləri	643	643
- Fiziki şəxslər - sahibkarlıq fəaliyyəti kreditləri	1,489	1,489
CƏMI	72,850	72,850

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən öhdəliklərin qalıq dəyəri aşağıda göstərilir:

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2016 Səviyyə 3 ədalətli dəyər	31 dekabr 2016 Qalıq dəyəri
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ		
<i>Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər</i>		
- Bankların müxbir hesabları	99	99
- Digər bankların qısamüddətli depozitləri	17,849	17,849
<i>Müştəri hesabları</i>		
- Dövlət və özəl təşkilatların cari/hesablaşma hesabları	526	526
- Digər hüquqi şəxslərin cari/hesablaşma hesabları	14,874	14,874
- Digər hüquqi şəxslərin müddətli depozitləri	15,613	15,613
- Fiziki şəxslərin cari/tələbli hesabları	4,835	4,835
- Fiziki şəxslərin müddətli depozitləri	17,205	17,205
<i>Digər maliyyə öhdəlikləri</i>	33	33
CƏMI	71,034	71,034

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2015 Səviyyə 3 ədalətli dəyər	31 dekabr 2015 Qalıq dəyəri
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ		
<i>Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər</i>		
- Digər bankların uzunmüddətli depozitləri	15,703	15,703
- Digər bankların qısamüddətli depozitləri	7,422	7,422
<i>Müştəri hesabları</i>		
- Dövlət və özəl təşkilatların cari/hesablaşma hesabları	452	452
- Digər hüquqi şəxslərin cari/hesablaşma hesabları	1,812	1,812
- Digər hüquqi şəxslərin müddətli depozitləri	7,533	7,533
- Fiziki şəxslərin cari/tələbli hesabları	1,362	1,362
- Fiziki şəxslərin müddətli depozitləri	1,100	1,100
<i>Digər maliyyə öhdəlikləri</i>	26	26
CƏMI	35,410	35,410

26 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

MUBS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq, Bank maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri (“MZHƏD”). “Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri” kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri. Bankın bütün maliyyə aktivləri kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına aid edilmişdir. Bankın bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınır.

27 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarəedici heyət
Banklardan alınacaq vəsaitlər (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 3%)	-	-	-
Cari hesablar	-	-	3
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7,138	-	-

31 dekabr 2015-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarəedici heyət
Banklardan alınacaq vəsaitlər (müqavilə üzrə illik faiz dərəcəsi: 3%)	-	7,833	-
Cari hesablar	-	-	41
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,055	-	-

2016-cı il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarəedici heyət
Faiz gəlirləri	-	-	-
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	-	156	8

2015-ci il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarəedici heyət
Faiz gəlirləri	-	86	-
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	-	-	31

31 dekabr 2016 və 2015-ci il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan digər hüquq və öhdəliklər aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarəedici heyət
İlin sonuna Bank tərəfindən verilmiş zəmanətlər	40,099	-	-

2016-cı il ərzində əlaqəli tərəflərə verilmiş və onlar tərəfindən ödənilmiş kreditlərin ümumi məbləği aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarəedici heyət
İl ərzində əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin məbləği	-	-	-

2015-ci il ərzində əlaqəli tərəflərə verilmiş və onlar tərəfindən ödənilmiş kreditlərin ümumi məbləği aşağıda göstərilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Əsas idarəedici heyət
İl ərzində əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin məbləği	-	7,833	-

“Ziraat Bank Azərbaycan” ASC
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər – 31 dekabr 2016-cı il

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər aşağıda təqdim edilir:

<i>Min Azərbaycan manatı ilə</i>	2016		2015	
	Xərclər	Hesablanmış öhdəliklər	Xərclər	Hesablanmış öhdəliklər
<i>Qısamüddətli ödənişlər:</i>				
- Əməkhaqları	364	42	315	19
Cəmi	364	42	315	19

Bankın on üç nəfərdən ibarət olan idarəedici rəhbərliyinə ödənişlər müqavilə üzrə əmək haqqından və illik mükafatlardan ibarətdir. İdarəedici rəhbərliyə cəmi ödənişlər mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərcləri kimi göstərilmişdir.